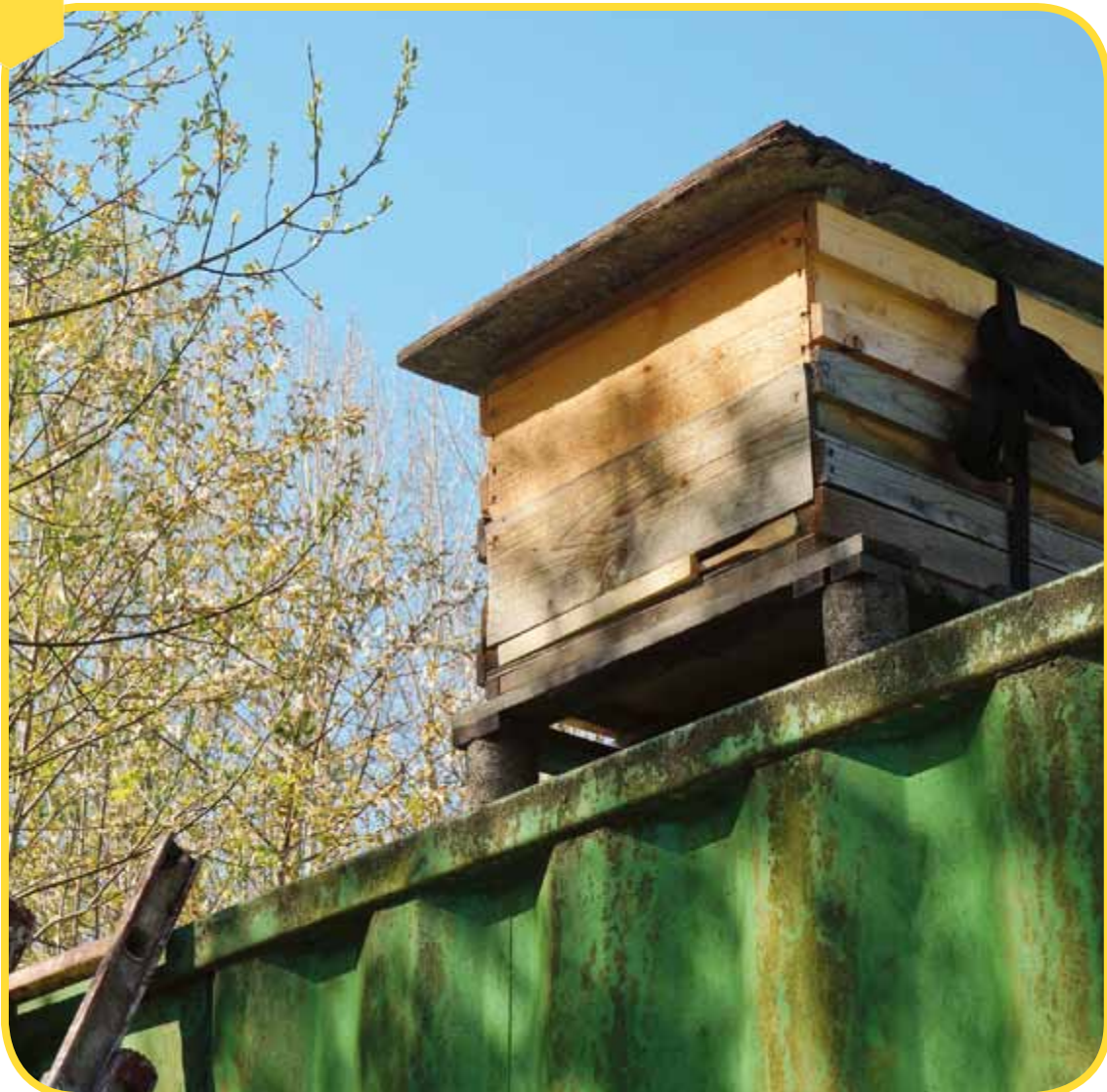

Bitidningen

I bigården

Bågsnittsmetoden • Riksförbundsmötet
Biodlare på Dominica • Byta rammått

Av Biodlare För Biodlare

Kontakta oss för mer information om våra erbjudanden till nya medlemmar i SBR!

Låt inte bivaxet bli liggande. Vi betalar 55:-/kilo, plus moms, för ditt överskottsvax!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

LP:s Biodling AB
Torstensbyn 14
661 94 Säffle
Tel: 0533-631 11
shop@lpsbiodling.se

LP:s Biodling AB

Torpa,
43295 Varberg
0340-62 00 21 • www.ogtbiredskap.se

swienty
... for better honey

www.swienty.com

Besök vår hemsida: www.lpsbiodling.se

Kupor och tillbehör.
Trä- och plastkupor.

Våra egna Töreboda-kläder
och även BJ Sherriff original

**Redskap och
skyddskläder.**

Honungshantering.
Slungare, kärl, silar, glas.

KRAV-godkänt renseri

Bivaxkakor.
Cellstorlekar:
4.9, 5.1, 5.3 mm

VAX KÖPES!
55 kr/kg exkl. moms

Pollenfälla
att placera
framför flustret. **Nyhet! Pollentork.**

Ny förbättrad kvalitetsklass!
Material 100 kg per m³

Töreboda-kupa i EPS
Yttermått 462x462 mm.

Öppettider: Mån-tors 9-17, fre 9-16
Lunchstängt: 12.30-13.30
Stänger 12.30: 30/5, 19/6
Stängt: 20/6, alla fredagar i juli, 1/8, 8/7

Allt för biodlaren
Stor som liten

MS BIREDSKAPSFABRIKEN AB
Tel 0506-102 73 www.biredskapsfabriken.se

Nya arbetsformer och engagemang för bina

RIKSFÖRBUNDSMÖTET är passerat och vi från styrelsen fick redovisa vad vi gjort och vad vi planerar. Det är faktiskt skrämmande att all biverksamhet i hela Sverige får nöja sig med 5,3 miljoner kronor, för all verksamhet som är så basal för all vår matproduktion. Jordbruket får miljarder. Landsbygdsministern lovade 2 miljoner kronor extra, av det blev det inte en krona. I Riksdagen har Eskil Erlandsson fått en skriftlig fråga om varför det blev 0 kronor till bina, trots löftet. Svaret gav oss ingenting, han skyllde på EU. Vi hoppas på det nya EU-parlamentet och nya tag.

Lars Hellander
Styrelseledamot
lars.hellander@bioblarna.se

Beeforever

För att kompensera denna minipott med pengar för forskning, projekt och utveckling för bin, har vi engagerat oss i styrelsen tillsammans med Beeforever. Vi ska skaffa pengar på nya sätt som inte är vanliga inom Bioblarna. Vi jobbar också med att utveckla en funktion som heter "Biombudsmannen", för att skapa trygghet för bina. Allt detta redovisades på Riksförbundsområdet, så fråga gärna era ombud, vi återkommer med mer information senare. Vi kommer tillbaka till alla distrikt så småningom. Jag har utsetts som ombud från Bioblarna i samarbetet med Beeforever.

Almedalen

Som första offentliga aktivitet genomför vi två saker i Almedalen. En demonstration och ett seminarium. Bioblarna är ju politiskt obundet, men vi måste väcka politikerna för att få till en förändring. Hela den "politiska paletten" är ju väldigt aktiva i Almedalen, detta supervalår, det ska vi utnyttja och synas.

Neonikotinoidprojektet

Projektet fortsätter med den andra fältsäsongen i Skåne och Halland. Det har hänt mycket i projektet hittills, men det är inte offentligt ännu. Enligt planerna kommer resultatet av delförsöket med solitärbin att publiceras och bli tillgängligt före sommaren. Till sen höst kommer sedan resultatet av det stora försöket med honungsbin att vara klart och publiceras. Förbudet att beta med neonikotinoiderna gäller minst ett år till, men väntas bli förlängt, kanske skärpt ytterligare.

Supervalår, politik och miljö

Det är den politiska sfären som kan användas för att förändra förutsättningarna för bin och biodlare, för miljön och för alla pollinatörer. Kemikalieanvändningen ökar i Sverige och fler och fler arter är utrotade. Bioblarna och forskarna är oroad. Tillsammans med Bioblingsföretagarna och Beeforever kan vi påverka utvecklingen, både i Sverige och i EU, men det krävs pengar och lobbyarbete. För den skull allierar vi oss inte med något särskilt parti, utan arbetar med dem som vill ta binas parti. "Valet är en bifråga!" Vi kommer också att jobba med flera företag, både inom livsmedelssektorn och i andra sektorer.

Vi i styrelsen ser ljus och positivt på framtiden och önskar er ett bra bi-år!

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@bioblarna.se

Bitidningen - medlemstidning för

Årgång 113

Redaktion: Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg

Redaktör: Erik Österlund

Telefon: 0142-48 20 06

E-post: erik.osterlund@bioblarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav tre nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper. ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0142-48 20 08.

Epost: marita.delvert@bioblarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, numerärt, fackligt, socialt och innehållsmässigt.

Förbundsexpedition:

Trumpetarevägen 5, 59019 Mantorp.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Plusgiro: 8685-0

Bankgiro: 413-6149

E-post: sbr@bioblarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00.

Fre 08.00-14.00

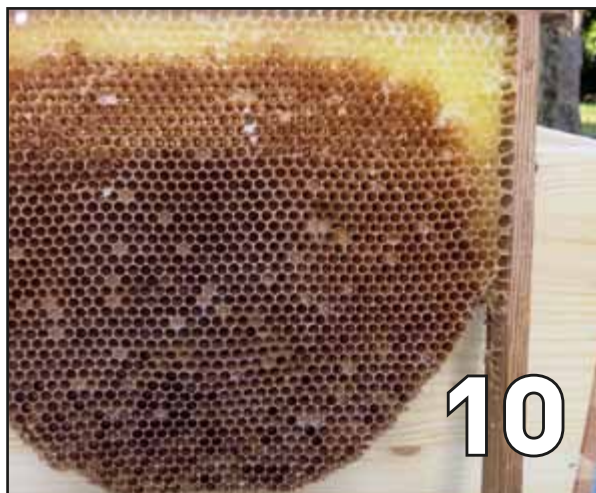
Webbplats: www.bioblarna.se

Aktuella nr kan av med. läsas via hemsidan.

Ett år gamla BT kan laddas ner från hemsidan

Läs Bitidningen även på Internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

I bigården	6
Bågsnittsmetoden för drottningodling	10
Fler kvinnor i Biodlarna	12
Biodlare på Dominica	14
Byta Rammått	16
Min bisug	18
Jag minns min första svärm	19
The Eva Crane Trust	20
Var finns binas mat?	21
Etikettbeställningar	22
SBR:s statistik	24
UK-spalten	27
Brev till redaktionen	28
Almanackan, Marknaden	29

Nästa nummer (7/8 – juli/aug-numret) utkommer i slutet av juni.

MANUSSTOPP: 1 juni.

Numret därpå (9-14) i slutet av augusti. Manusstopp: 1 augusti.

Manusstopp: Nr 1/2-1 dec, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

En enkel svärmfångstkupa ingår i biodlarens normala utrustning. Placeras gärna högt med litet fluster och någon gammal ram. Anmäl till biinspektören Foto: Erik Österlund.

i:et på omslaget påminner om att drottningen märktes grön i år.

Anmäl var dina bisamhällena finns

Om du har skaffat bin ska du anmäla till länsstyrelsen var de står. Du hittar blanketten via länken nedan. I anmälan ska du ange på vilken fastighet bisamhället är stadigvarande uppställt, och om det ska flyttas till en tillfällig uppställningsplats.

Du ska sen göra anmälan senast den 31 mars vart tredje år räknat från 1994. Om länsstyrelsen frågar efter det ska du också lämna uppgifter om tillfälliga uppställningsplatser.

Här är länken till att ladda ner blanketten för anmälan av innehav av bin. <http://tinyurl.com/og55t6d>

Red

Östafrikanska bin klarar varroa, virus och nosema

Forskning stödd av amerikanska jordbruksdepartementet med både afrikanska och amerikanska forskare har undersökt kenyanska bin hur de klarar av sjukdomsalstrare och parasiter som är vanliga på våra europeiska bin.

Varroakvalstret upptäcktes i Kenya 2009. Under 2010 genomfördes en rikstäckande undersökning på 24 platser i Kenya för att utvärdera antal och storlek av bisamhällen, bedöma närvaron eller frånvaron av varroa, nosema, virus, identifiera och mäta restämnen från bekämpningsmedel i samhällena och bestämma den genetiska sammansättningen. Resultaten är publicerade på PLOS ONE.

Varroan verkar inte påverka samhällena nämnvärt. Virusnärvaron var inte besvärande. Noseman fanns på några platser men gjorde inget större väsen av sig. Det var ingen skillnad i motståndskraft mellan olika slags bin. Rester av bekämpningsmedel var endast lite förekommande.

Det verkar finnas en genetisk faktor var en slutsats, men också att miljön påverkar. Det afrikanska arvet har ju åstadkommit varroaresistens också i Amerika. Man föreslår att bekämpningsmedel mot varroan ska användas sparsamt i Kenya. En kontakt för mer info A'ndrea Elyse Messer aeml@psu.edu

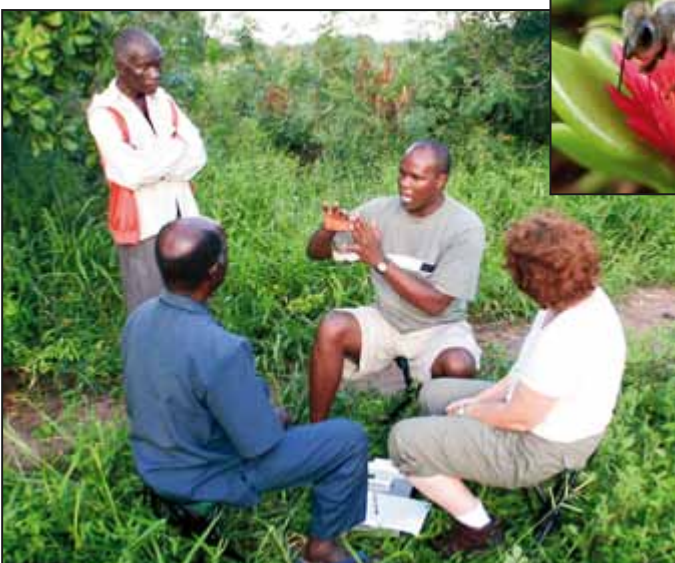
Red

Källor:

Penn State University: <http://tinyurl.com/l6ta53o>
PLOS ONE: <http://tinyurl.com/o3pya2y>

Afrikansk bi, Apis mellifera scutellata, på en suckulent i Kitui, Kenya. Foto: Maryann Frazier/ Penn State

Elliud Muli och Maryann Frazier intervjuar kenyanska biodlare söder om Mombasa i Kenya. Foto: Diana Samataro/USDA Agricultural Research Service

Sommarstängt på SBR:s expedition

5 juli – 3 aug (v. 28, 29, 30 och 31)

Akuta ärenden kan talas in på telefonsvararen. Inga etikettbeställningar eller beställningar i Bibutiken kan dock tas om hand under denna tid.

Med tillönskan om en skön och honungsrik sommar!

Exp.

Bikupor i lä ger mer honung och pollinering

Honungsbin gör ett bättre jobb om deras kupor står i lä och de har vatten nära till hands. Biodlaren får mer honung och lantbrukaren får bättre pollinering. Det visar studier i projektet "Pollinatören". Bisamhällen som står i lä intill rapsfält ger i snitt 3 kilo mer honung per samhälle, vilket innebär cirka 3,6 miljoner extra blombesök av bina.

– För att producera ett kilo honung måste honungs-bina besöka cirka 1 200 000 blommor säger Jonny Ulvtorp, projektledare för "Pollinatören". Man kan skapa lä för bin på olika sätt, till exempel med lastpallar som ställs framför flustret. Även vindnät och halmbalar fungerar, samt att ställa in bisamhället 10 till 15 meter in i rapsfältet.

Det här kan du läsa på Jordbruksverkets hemsida: <http://tinyurl.com/mdqx5kc>

Red

Biförgiftning

Preben Kristiansen Bihälsokonsulent

Flera gånger per säsong blir jag kontaktad av biodlare som misstänkar att bisamhällen har dött till följd av bekämpningsmedel. För att kunna avgöra om bina har blivit förgiftade måste de analyseras. Dessa analyser är dock dyra och hittills har det inte funnits medel att hjälpa till med betalning av analyskostnaderna. Det har därför varit svårt att utröna om dödsorsaken varit förgiftning.

Medel för analys

Inom ramen för Nationella programmet 2014 har det beviljats medel för att kunna genomföra ett antal analyser med avseende på förgiftning. Kontakta därför mig om du misstänker att dina bina har förgiftats av bekämpningsmedel. Då kommer du få anvisningar om hur prover på bin (samt eventuellt prover från plantor i fält där besprutning har skett) ska tas och förvaras innan de skickas för analys.

Det är viktigt att proverna tas så fort som möjligt efter att bin har dött, så kontakta mig därför omedelbart efter att dödsfall har observerats. Kontaktuppgifter: telefon 0142-482 007, e-post preben.kristiansen@biodlarna.se

Det är i år min 30:e säsong som Bitidningsredaktör och den sista hela säsongen som sådan. Eftersom jag inte skrivit denna spalt tidigare är det på tiden.

Du möter lite av mitt biodlarliv. Jag skriver mest utifrån mina erfarenheter. Kanske jag haft ca 100 bisambällen i genomsnitt per år under mina 40 år som biodlare. Plus 50 % fler nu ungefär. Jag är nog märkt av varroan och min strävan efter bin som klarar av den själva. Om du inte är bekväm med det jag skriver så lyssna på någon annan. Speciellt om du är ny biodlare. Lyssna i vilket fall mest på din mentor som du kanske ringer nästan varje dag, som jag gjorde i början.

I Sonoraöknen. Foto Dee Lusby

Arizona och cellstorlekar

Bo Lindell skrev en artikel om små celler i Bitidningen 1990 inspirerad av en artikel i amerikanska *Gleanings in Bee Culture*, numera *Bee Culture*.

Den handlade om Ed och Dee Lusby som tillsammans med helsvenskättlingen Dr Eric Erickson (hans föräldrar kom från Stockholm men han kan ingen svenska) på Carl Hayden Bee Research Laboratory i Tucson, Arizona testade bin på mindre celler (4,9-5,1 mm) än dem som

Cellstorleken mäts enkelt på 10 celler över de parallella sidorna, cellväggsnitt till cellväggsnitt. Det finns tre vägar att mäta. Ofta är de olika pga av sträckning i tillverkningen av mellanväggar.

normalt förekom på de mellanväggar man kunde köpa (5,4 mm).

<http://tinyurl.com/psog6s3>

Cellstorleken mäts enklast över 10 celler över de parallella cellväggarna. Undersökningar i Sydamerika bekräftade Ericksons positiva artikel. Ett flertal andra undersökningar har inte visat på positiva effekter. Det skulle vara intressant att utröna varför forskarna fått olika resultat – olika

förutsättningar och olika försöksupplägg kanske. <http://tinyurl.com/ku7ysyb>

Man menade att mindre (naturligare i yngelrummet) cellstorlekar hade en positiv inverkan på binas kamp för att klara sig mot varroan. (I honungslagringsrummet är de större naturligt.) En sak är dock klar, när varroan först kom till områden med bin som naturligt levde på små celler, t ex Sydamerika och Sydafrika, hade många samhällen många tusen kvalster i början, så det är klart att små celler i sig inte hindrar kvalster från att föröka sig.

Efter ca 5 år med varroa i Sydamerika och Sydafrika betraktades bina i dessa områden som resistent mot kvalstren, och

Dr Eric Erickson och Lenard Hines i den bigård som fungerade som parningsplats under utvecklingen av resistent bin redan i slutet av 1990-talet. Ericksons beskrivning finns i Bitidningen nr 2-2001, sid 11-15. Artikeln kan läsas här <http://tinyurl.com/kkltbv>

gör det fortfarande. Om något av den uppkomna resistensen berodde på den mindre cellstorleken kan man fundera över. Att liten cellstorlek absolut behövs för resistens är nog inte sant. Det är bland annat VSH-bina bevis för.

1990 hade jag nyss upptäckt att de afrikanska bina kanske hade något gemensamt som gjorde att de lättare kunde anpassa sig att klara av varroan. Nyligen har detta blivit bekräftat av forskare:

<http://tinyurl.com/nlrxmne>

Så jag hade svårt att ta till mig att en förändrad cellstorlek hade någon inverkan på binas överlevnadsförmåga (klart vaxtillverkarna hade kommit fram till den storlek det skulle vara, den hade väl alltid varit som den var nu, eller hur var det?).

1999 fick jag på tillfällighetsvägar kontakt via e-mail med Dee och Ed Lusby i Arizona. De erfarenheter de delade fick mig litet intresserad så jag frågade om jag och min familj fick titta förbi året därpå då jag fyllde 50.

Ett par biodlarcomboys mötte oss på flygplatsen där en vägg av hetta slog emot oss. Kunde bin leva i den här hettan? Och ändå var det inte som varmast på året.

Vi reste runt i Sonoraöknen och besökte bin och boskapsrancher. Dee var utbildad i att söka information från sin tid i försvaret så hon delade mycket om vad som hänt i historien om cellstorleken. Lusby's var fast övertygade om cellstorlekens betydelse för varroaresistens. Andra var det inte. Men avel, och honung som mat till bina (istället för socker) var också viktigt enligt dem.

Anledningen till att ha bin som klarade sig själva var att slipa kemikalier i bikuporna. Det sänkte binas immunförsvar och värdet på deras produkter.

Michael Bush har mycket info på sin hemsida:

<http://www.bushfarms.com/beesnaturalcell.htm>

Artikeln "En cellsam historia" i BT 9-2000 blev resultatet av mina resor och frågor: <http://tinyurl.com/np7np8j>

Nå tänkte jag, det kan väl inte skada att försöka. Så jag undersökte om det skulle fungera i Sverige. Och det gör det. Och Töreboda Biredskap hakade på då Marino Svenssons pappa Evert gillade lite mindre cellstorlek. Det gav mer pengar i plånboken så han (även om ingen varroa fanns i Sverige på hans tid, 60-talets Sverige). Kanske berodde det på en snabbare vårutveckling, vem vet?

Skadade mindre cellstorlek? Inte alls när man väl nått målet. Och skörden blev inte mindre och svärmingen inte värre. Idag är det lättare att ta sig dit på en säsong med Mann Lakes billiga standardplastram på 4,95 mm cellstorlek i storlekar 3/4-langstroth och hel Langstroth (men de går att säga till HLS och LN om man

Från en senare Arizonaresa kunde vi ta en ridtur på mycket vältränade westernbästar. Hans-Otto Johnsen norsk småcellpionjär, Erik Österlund hovslagare, Robert Elias hästränaren, Dee Lusby småcellpionjären, Wayne Peters ranchägaren och cowboy.

Dee Lusby visar i slutet av november ett av sina sambällen förberett för vintern på 3 lådor langstroth. Översta lådan full av honung. Runt nyår i bergen i södra Arizona är det ofta snö. På sommaren extrem hetta.

vill). Rolla dem med smält vax så accepteras de lätt av bina. <http://tinyurl.com/ly7efsc> Alla bin verkar klara att bygga ut dessa korrekt direkt. Sedan kan man enklare använda vaxmellanväggar. Återförsäljare av Mann Lakes produkter i Sverige är Höglandets honung i Småland.

http://www.hoglandetshonung.se/?page_id=58

Hjälper då de mindre cellerna mot varroa? Här finns det som sagt helt motsatta uppfattningar. Men jag gillar mina små produktiva bin.

Att göra i juni

- Kontrollera om avläggarna har kvar sin ungdrottning eller om de blivit äggläggande ca 3-4 veckor efter att de bildades. Om det finns ägg och öppet yngel kontrolleras att det finns foder, minst en full ram. Annars ges foderram från annat samhälle, sockerdeg (Apifonda) eller sockerlösning (det är normalt ingen svärmrisk för en avläggare). Om det inte finns ägg och bedömningen görs att ungdrottningen gått förlorad ges en mogen drottningcell. Finns ingen sådan avvaktar man någon vecka eller två ytterligare (och kollar igen) innan man förenar med en annan avläggare (man kan ha missat ungdrottningen). Man kan också ge avläggaren en yngelram med en del ägg. Efter 4 dagar syns det normalt viseceller påbörjade om den är viselös.

- Gör avläggare om du inte hunnit med i maj. Gör dem helst i början av juni med 4-5 yngelramar istället för 3.

- Sätt ut en svärfångstkupa, så högt du kan av praktiska skäl, 2-3 gamla ramar med stora utskurna bitar i mitten (svärmen vill bygga eget), resten mellanväggar, 1-2 LN-lådor i utrymme, litet fluster, utan nätventilation i botten, halvskugga. Tillsätt gärna en droppe svärmlösningsmedel, t ex Citrongräsolja från Naturkosmetikkompaniet, 0493-539999, artikelnr 1151. Det får inte ha varit yngelröta i kupan tidigare, anmäl svärfångstkupan till tillsynsman. Perioden 15 maj-31 juli är det tillåtet.

- Fortsätt att utöka samhällena då det finns gott om täckt yngel och

Svärfångstkupa i halvskugga på containertaket. Flustret förminskat. Några gamla yngelramar utskurna i mitten, någon oskuren och resten mellanväggar. Gärna en droppe citrongräsolja.

översta lådan fylls till två tredjedelar. Jag sätter alltid nya lådan överst. Då är det enkelt att kolla behovet av ny låda. Nu då samhället är bistarkare kan man sätta på två eller t o m tre lådor samtidigt. Speciellt passar det där man tar en skörd från ett tidigt drag, t ex höstraps, och man förväntar ett senare hallon- och klöverdrag. Då kan man ha två lågnormallådor till yngelrum, spärrgaller och sätta på tre tomma lådor efter höstraps-skörden. Ett sådant samhälle svärmar sällan och ger en bra skörd.

- Om du har höstraps i din närhet måste du skörda dina kupor så snart höstrapsen slutat blomma, i slutet av maj eller början av juni. Nästan allt måste bort, även

honung som inte är täckt. Det kristalliserar i ramarna annars. Lite kvar som foder är nog förstådligt. Vattenhalten blir inte för hög. Detta gäller speciellt höstraps-honungen.

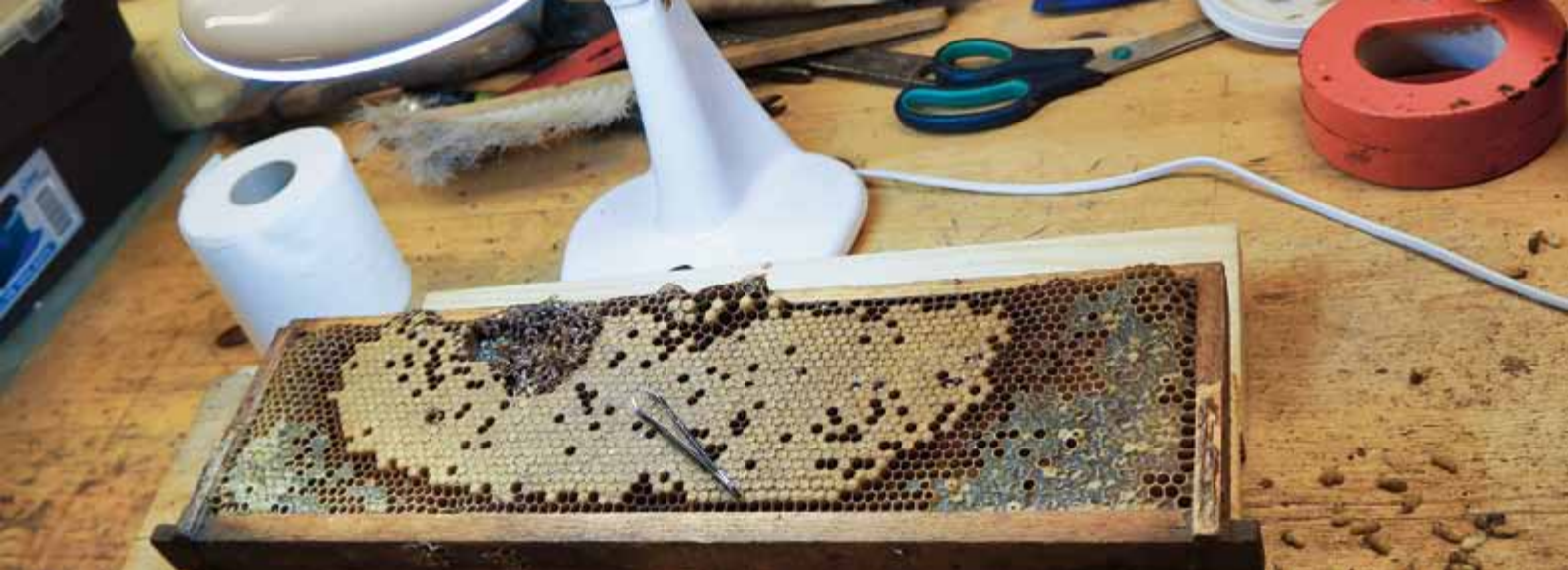
- Vårripsen kan sluta blomma i slutet av juni men det är inte lika bråttom att slunga när den slutat blomma.

- Om du är ganska ny som biodlare och samlar erfarenheter följ då goda råd från mer erfarna i din närhet eller kloka råd från t ex SBR:s konsulenter.

- När det gäller varroabekämpning finns olika strategier. Ett allmänt råd i lantbrukssektorn då det gäller bekämpning av skadedjur är att växla preparat mellan olika

När höstrapsen slutat blomma måste man så fort som möjligt skörda både täckt och icke täckt honung. Men lämna ett par icke täckta ramar till foder. Se upp om vädret blir dåligt så inte maten tar slut, då måste de fodras. Höstraps-honung kristalliserar fort i ramarna om man inte skördar snart nog. Vårripsen är inte lika svår.

VSH-test gör man lämpligen efter att först ha gallrat bland sina avelskandidater på t ex temperament och skörd och bra överlevnad. Testa inte bara de allra snällaste. Över medel i skörd föregående år räcker. Bra övervintring ett starkt plus. Plocka minst 100 puppor och lägg dem **med kvalster utan avkomma** i en hög, **med avkomma** i en annan och dem **utan kvalster** i en tredje. Om man får ibop 10 puppor med kvalster räcker det oftast för en vanlig biodlare. Om 3 av dessa inte hade avkomma är VSH-index 30 %, vilket skall ge resistens. Om ett kvalster bara har en bane i avkomma eller bara bonlig avkomma kan de räknas till gruppen utan avkomma. De är inte reproduktiva då.

bekämpningstillfällen och olika säsonger. Två anledningar: Man undviker resistensproblem hos det man bekämpar och samma negativa påverkan varje år på det man inte bekämpar (preparat påverkar inte bara ohyran utan till viss del även annat). Biodlare som följt detta har också ofta jämförelsevis små vinterförluster och problem. Det är viktigt att följa varromängden i samhällena så att den inte är hög då vinterbina bildas i juli/aug/sep för att ge bina optimal chans att övervintra bra.

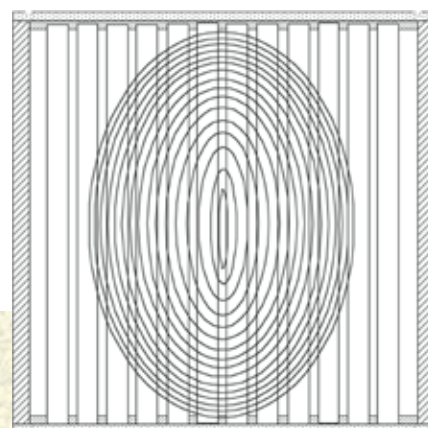
Vid mer än 10 kvalster i dagligt naturligt nedfall i juni rekommenderas av Jordbruksverkets broschyr korttidsbehandling med myrsyra i juli, eller spärrbox i juli. 5-10 kvalster i juni korttidsbehandling med myrsyra i augusti. Mindre än 5 kvalster i juni långtidsbehandling med myrsyra i augusti eller 2-3 behandlingar med mjölksyra i oktober eller oxalsyra i oktober.

Om man brukar använda Apistan – överväg att använda något annat emellanåt. Om man har svårt att använda ekologiska metoder utan att få höga kvalstermängder kvar till nästföljande säsong, kanske Apistan kan vara bra för att effektivt få ner kvalstermängden något år emellanåt (om inte Apistanresistens finns i området).

• Då man får mer erfarenhet kan man börja leta efter de minst motståndskraftiga och de mest motståndskraftiga samhällena. De

sämsta byter man drottning i så snart som möjligt. De bästa odlar man drottningar ifrån. De kan man få fram genom VSH-test utan att låta kvalstermängden stiga alltför mycket. Se Bitidningen nr 7/8 2013. <http://tinyurl.com/q9cyrop> VSH-testet måste göras i juni om man ska hinna odla drottningar samma år. Om bekämpningen var effektiv hösten innan måste man nog vänta till senare på säsongen, så nära nästa planerade bekämpning som möjligt och då det fortfarande finns yngel i samhället. Kvalstermängden är oftast större då och det är lättast att hitta tillräckligt med yngelceller med kvalster. Då får man vänta till året därpå om man vill odla efter något samhälle som är bra på testet.

• Avelsarbete är i första hand att byta de sämsta drottningarna och odla lite efter de andra. Bäst är att kunna para sina ungdrottningar i sin egen bigård. Om alla i trakten alltid byter ut det sämsta, oberoende av ras, fungerar det bättre och bättre vad avser resulterande temperament och andra egenskaper. Mycket bra komplement är en lokal parningsplats (gärna några km, helst fler, från andra bin) där det finns bra lokalt anpassade samhällena med önskade egenskaper som ger drönare. Parningsstationer och inseminering är i första hand till för att kunna föra in önskad egenskap på ett påtagligt sätt i sin stam.

Om man sätter till nya lådan överst kollar man när bina fyller ca 2/3, då sätter man till en ny. Sitter bina på 2-3 LN-lådor och nästan fyller dem kan man sätta på 3 lådor på en gång när man är inne i varma juni. Som Thore Härnkloo gjort i många år.

Bågsnittsmetoden för drottningodling

ANDERS BERG

De flesta biodlare har intresse av att få fram en bistam som

- ger god honungsskörd
- är snälla och lätthanterliga samt någorlunda kakfasta
- är svärmtrog
- har god övervintringsförmåga
- har bra motståndskraft mot sjukdomar

Tyvärr ryms alla önskade egenskaper sällan i ett samhälle. Man får helt enkelt väga för och emot och hoppas att man med lämplig drottning- och drönarstam kan nå det mål man strävar efter. En sak är säker att om detta mål skall uppnås krävs det en egen kontrollerad drottningodling.

Att odla drottningar är både lätt och svårt. Det jag menar är att vissa år går det lätt att få fram nya drottningar, och andra år kan det vara mer problematiskt. Det kan bero på bl a väderlek och dragförhållande, om våren är tidig eller sen är andra faktorer som kan påverka. När man odlar fram nya drottningar måste man arbeta efter uppgjord plan och följa almanackan. Man får räkna med att det tar ungefär en månad från start till dess att drottningen är färdig och äggläggande. Det finns många olika sätt att få fram nya drottningar. Jag beskriver här ett enkelt sätt som lämpar sig för biodling i mindre skala. Metoden kallas för bågsnittsmetoden.

Förberedelsefasen

Cellbyggarsamhället måste vara viselöst och sakna möjlighet att dra upp nya drottningar från eget yngel. Välj gärna ut ett samhälle som har vissa korsningar samt har rikligt med ambin, unga bin som matar larver. Drottningen letas upp och placeras i en ny låda med några kakor bin. Efter åtta dagar går man igenom samhället och river alla anlagda viseceller. Bina är nu beredda att ta emot odlingsramen och i detta fall en utbyggd ram som skurits i ett område med 1-2 dagar gamla ägg eller nyss kläckta

Planera så att det finns ägg som är 1-2 dygn gamla där bågsnittet ska göras. Alternativt gör snittet där det finns nyss kläckta larver. Om kakan är ljus är det lättare att skära.

larver, enligt bild (bågsnittsram).

Fem dagar efter att man tog bort drottningen är det lämpligt att hänga ned en utbyggd tom kaka mitt i yngelrummet hos **avelssamhället**, dvs det samhälle man vill ha drottningar ifrån. För att lätt kunna finna ramen märks den med ett häftstift i överlisten. Drottningen lägger ägg i cellerna, och tre dagar senare är det dags att göra själva "bågsnittet". För att säkerställa att drottningen lägger ägg (i ramen med häftstiftet), enligt uppgjord plan, kan man spärra drottningen i yngelrummet med ett lodrätt spärrgaller. Drottningen får ett utrymme med några yngelkakor där det är begränsat för henne att lägga ägg. Drottningen "tvingas" ganska fort till din odlingsram.

Bågsnittet

Efter tre dagar (samma dag som man rensar odlingsamhället från viseceller) kontrollerar jag att drottningen har bestiftat ramen med ägg. Jag borstar av bina från kakan och gör ett bågformigt snitt,

med en vass kniv, intill så jämgamla ägg som möjligt (1-2 dygn). Bågsnittsramen hängs ner i mitten i cellbyggarsamhället. När äggen kläcks börjar bina genast mata dessa larver till bra drottningar. Är du osäker på att bedöma äggens ålder kan du hänga ner odlingsramen ytterligare någon dag tidigare så att ett stort antal späda larver finns. Man skär snittet så att ett antal spädda larver blottas. De har samma storlek och ålder, ca 1,5 dygn och kan matas upp till bra drottningar.

I min fortsatta beskrivning här utgår jag från att vi skar snittet när ramen innehöll bara ägg. Efter ca fem dagar kan man ta upp ramen och kontrollera hur resultatet har blivit. Cellerna är ännu inte täckta, men sitter cellerna för tätt kan en gallring göras, vilket underlättar arbetet i fortsättningen. Riv eventuellt om bina har dragit upp någon cell mitt på kakan. Det är i anslutning till bågsnittet som cellerna skall var uppdagna. Normalt brukar man finna 12-15 celler. Odlingsramen hängs tillbaka i cellbyggarsamhället.

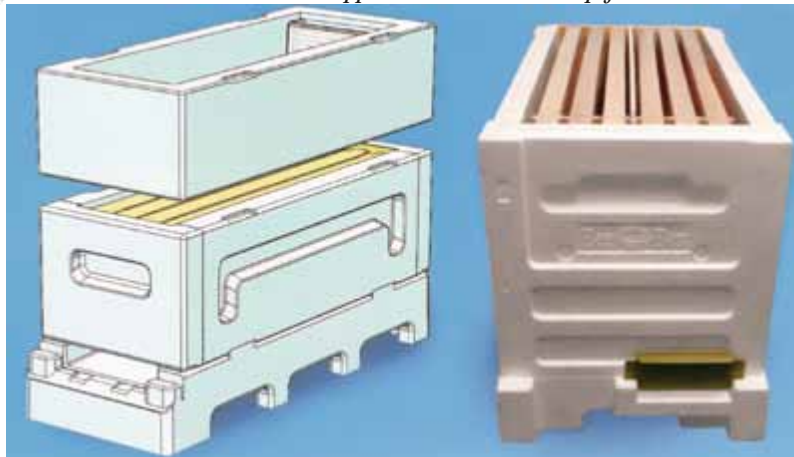

En parningskupa för två små samhällen på två LN-ramar var. Det finns fördelar med att använda ramar man har i sin biodling för stora samhällen. Finns hos Joel Svenssons Vaxbfrik.

En avläggarlåda som man kan använda som parningslåda. För 6 ramar Dadant, Langstroth eller LN. Går alltså att utöka till invintringsstorlek i samma låda. Finns hos LP:s biodling.

Parningsystem för Langstroth och 3/4-Langstroth. 4 ramars t v, går att sätta ihop 2+2 för gemensamt tak och utökas uppåt. T b en låda för 2 x 3 ramar som kan slås ihop till 1 x 6. och utökas uppåt. Finns hos Biredskapsfabriken.

Omhändertagande av viseceller

Almanackan gäller, och på sextonde dygnet efter äggets läggning kryper drottningen normalt ut. Cellerna måste därför tas om hand på fjortonde eller femtonde dygnet. Med en vass kniv avlägsnar man visecellerna (med lite extra vax runt basen, överdelen, att hålla i) och placerar en cell i varje färdigställt småsamhälle (cellen sätts försiktigt fast mellan ramarna). Detta arbete måste ske med största försiktighet. Småsamhällen bör iordningsställas dagen innan och innehålla en yngelkaka och en ram med foder. Lämpligt att man tar bin från någon utbigård så att dessa småsamhällena innehåller lite flygbin också och inte bara ungbins. Självklart får ingen drottning följa med. Det är viktigt att man låter en cell bli kvar i odlingsområdet så att området inte blir viselöst.

Skötsel av småsamhällena

Efter ett par dagar kollar jag att visecellen är utkrupen i varje småsamhälle, och låter därefter samhällena vara i fred i 14 dagar. Har allt gått enligt plan bör nu drottningarna vara äggläggande. Vill man inte tillsätta drottningarna direkt till nya samhällen bör en utökning med en ram göras. Bin har krupit ut från yngelkakan och småsamhällena behöver utrymme för äggläggning.

Avslutning

Det sista som måste göras är att tillsätta drottningarna till de brukssamhällena som har drottningar som behöver bytas ut. Det finns flera tillvägagångssätt:

- Föreina småsamhället med tidningspapper på brukssamhället som behöver ny drottning (gamla drottningen borttagen)
- Tillsätta drottningen i utättningsbur (drottningen borttagen i samhälle som skall få ny drottning)
- Inte tillsätta drottningen, utan förstärka upp småsamhället

En avläggarbotten för en vanlig isolerad LN-låda hos Biredskapsfabriken. Med en avdelningslucka delas lådan i två avdelningar som kan användas för parnings-samhällen och slås ihop och utökas för invintring.

med fler yngelkakor under sommarens lopp. Därmed blir samhället övervintringsdugligt

Bågsnittsmetoden har en stor fördel. Man slipper att flytta larver med omlarvningsnål till gjutna cellkoppar. Man låter helt enkelt bina bygga cellerna på ramen. Nackdelarna är att det kan vara lite problematiskt, dels att skära bågsnittet med vass kniv och även när man gör själva gallringen av sammanbyggda celler. Skulle två celler vara sammanbyggda så att man riskerar att förstöra båda cellerna vid gallring, låter jag bli att ta bort en cell. Jag ger småsamhället båda cellerna och bina får lösa problemet med att en utkrypande drottning måste bort.

Glöm inte att kolla att cellbyggarsamhället är viseriktigt efter att du har avslutat drottningodlingen. Du lämnade ju kvar en cell.

Fler kvinnor i Biodlarna

ERIK ÖSTERLUND

Årets riksförbundsmöte avhölls vid sjön där vägarna möts. Det är vad namnet Växjö betyder, enligt borgmästaren som välkomnade. För borgmästare har man. Han höll ett fint reklamtal för sin stad, den fjärde största tillväxtregionen i Sverige.

Innan vi kom så långt hade jag rest med tåg i flera timmar. På resan hade jag sällskap av Biodlingsföretagarnas ordförande och ett ombud från Dalarna, Line Obermeier, en biodlande byråkrat som jobbat på länsstyrelsen med bidragfrågor och nu jobbade på skatteverket. Men hon önskade kunna försörja sig, åtminstone delvis på biodling.

Ny kraft respektive veteran från Dalarna. Line Obermeier och Karl V Gustavsson.

Följande personer mottog hedersutmärkelse: Fr v Martin Andersson Rydholms bf, Börje Arvidsson Torsåsbygdens bf, Karl V Gustavsson Ludvikabygdens bf, Kjell Hallberg Sösdalaortens bf, Gun-Britt Jansson Nyköpings bf, Rune Jansson Nyköpings bf, Arne Johansson Ljungbyortens bf, Kenneth Karlsson Hästrikets bf, Valter Sandberg Hästrikets bf. Följande har fått sin hedersutmärkelse via sitt distrikt: Birger Gustavsson Högsbyortens bf, Maritta Månsson Göinge bf.

Ricardo Brommarco höll på förmiddagen före riksförbundsmötet föredrag om hot mot bina. Han berättade en del om det försök med neonikotinoider som pågår i Skåne, också detta år.

Jag såg fler kvinnor på riksförbundsmötet än jag sett tidigare, men det finns plats för många fler. Och det blir det. Andelen ökar i biodlarkåren och antalet medlemmar i SBR ökar i år igen. Alla tecken tyder på att vi i år kommer att bli fler än 10500 totalt.

Innan riksförbundsmötet höll Ricardo Brommarco föredrag om hot mot bina. Några av neonikotinoidgeifterna dem

Studiedesign

16 fält
8 med och 8 utan chlotianidin
>2 km mellan fält

är förbjudna i EU under två år att användas i grödor som är attraktiva för bin. Det gäller Imidacloprid, Clothianidin och Thiamethoxam. Han talade lite om det pågående försöket i Skåne hur neonikotinoider påverkar bin. Så mycket kunde han säga, försöket fortsätter i år, att dessa gifter utgör ett hot mot vilda bin och de påverkar våra honungsbin. Han redovisade följande slutsatser hittills: 1) Vilda bin är

Mingel efter föredrag och mat och före starten av själva riksförbundsmötet.

hotade. 2) Landskapsförändringar viktig orsak. 3) Insecticider viktigare än vi trott? 4) Honungsbina påverkade.

Marita Delvert, vår ordförande, inledde mötet. Lasse Helander visade en film från en mäsas där man gått runt och ställt frågor till allmänheten om vad de visste om bin. T ex om de hade en bok med en bild på ett bi. Det har ju normalt rätt många. Bilden på hundralappen i plånboken.

Verksamhetsberättelse och räkenskaper klarades av planenligt. Styrelsen fick ansvarsfrihet. Nya stadgarna togs så det kommer att bli riksförbundsmöte vartannat år istället för varje. Det blir ett extra litet riksförbundsmöte i höst för att bekräfta detta, så blir det riksförbundsmöte i april 2015. Sen blir det ett hopp till 2017.

SBR har köpt en fastighet i Skänninge som skall bli Biodlarnas centrum i Sverige, ett f d tryckeri. I höst blir det flytt från Mantorp. Mantorps-anläggningen är ju inte SBR:s. I Skänninge blir det möjligheter att utvecklas.

Två nya styrelsesuppleanter blev det, Richard Brolin från Lidköping och Ingevald Holmqvist från Piteå. Monica Selling flyttade upp från suppleant till ordinarie ledamot. Suppleanterna räknas in och är dock med i den arbetande gemenskapen. Övriga i styrelsen är Marita Delvert, ordf, Sture Käll, Anders Hansson, Lars Helander, Ingmar Wahlström och Hanne Uddling.

Ett nytt inslag på årets Riksförbundsmöte var utdelning av hedersutmärkelser. Under kongressmiddagen delades dessa ut för första gången under högtidliga former.

Vår ordförande Marita Delvert berättade om köpet av det som ska bli SBR-buset i Skänninge. Till hösten hoppas vi flytta in där. Ett nytt utflyktsmål och en plats för utbildning och bibutik.

Skadegörare resistent mot GMO-majs

En studie visar att majsrotbaggen *Diabrotica virgifera virgifera* utvecklat resistens mot Bt-majsens gift i majsält i USA.

GMO-majsen Cry3Bb1 tillverkar sitt eget gift mot majsrotbaggen vars larver angriper majsplantornas rötter. Lantbrukare som odlat majs i flera år har nu börjat drabbas av majsrotbaggeskador. Forskarna som i labbet matade larver från skadedrabbade fält med Cry3Bb1 visade att de utvecklat resistens mot majsens gift. Studien finns på plosone.org/http://tinyurl.com/k322ld5

Red.

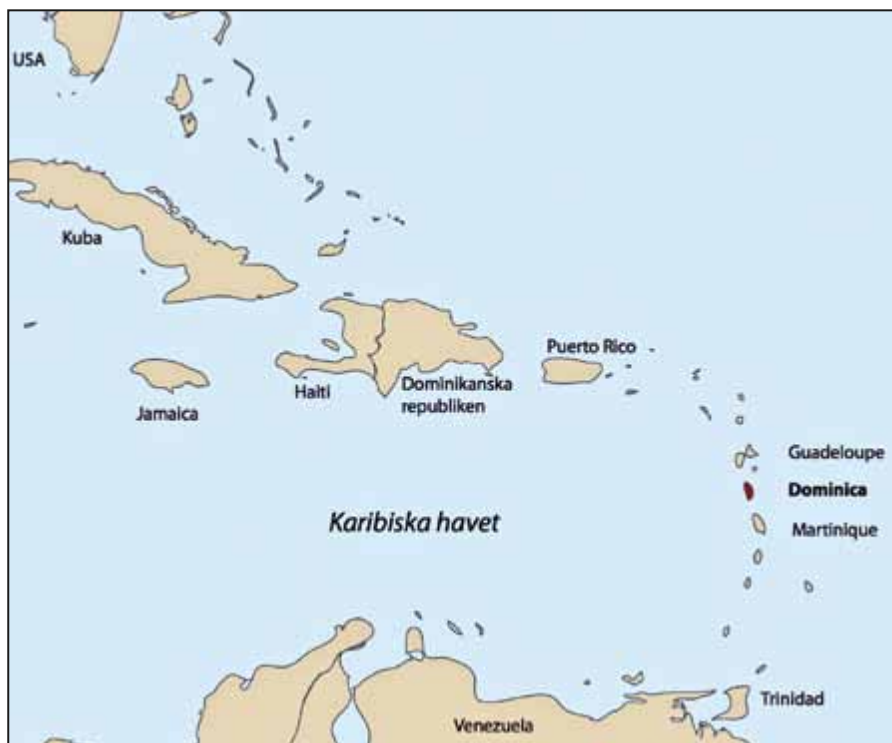
Biodlare på Dominica

MATTHEW WEBSTER

Dominica (inte att förväxla med Dominikanska republiken) är en liten ö i Karibien med drygt 70 000 invånare. Den kallas för "naturens ö" på grund av mycket vacker och orörd natur och för att den inte har en utvecklad turistindustri som de andra öarna i närheten.

Dominica är en vulkanisk ö täckt av regnskog, med många floder, vattenfall och varma källor. Det är också ett land med väldigt bra förutsättningar för biodling och stor potential för utveckling.

På semester i Dominica tog jag chansen att träffa några lokala biodlare för att förstå hur biodling går till i landet och lära mig om det som är annorlunda med bin och biodling i tropiska länder. Först träffade jag Garth Clarke som visade mig några av sina sex bikupor. Han berättade att han förut hade ungefär trettio kupor men förlorade många på grund av varroa-qualster. Han var trots detta väldig nöjd med inkomsten han fick från sina kupor. Jag fick också träffa Lennox Fagan, ordförande i Dominicas biodlarförening, som berättade mer om biodling i Dominica och hans planer för att öka honungsproduktionen och exporten.

Klimatet

Dominica har ett tropiskt klimat med torr- och regnperioder och temperaturerna sjunker sällan under 25 grader. De biodlare jag träffade blev förvånade över att bin kunde överleva den långa och kalla vintern i Sverige. Bin i Dominica behöver aldrig forma ett klot för att hålla värmen och drottningen kan lägga ägg hela året. De noterade dock att deras bin är mindre aktiva då vädret är lite kallare i december, men framförallt så påverkas binas aktivi-

tet av regnet. Ibland kan det vara längre perioder av mer sammanhängande regn. Under dessa perioder minskar samhällets motståndskraft mot yttre faktorer så som varroa och vaxmott. Det var under en sådan här period som Garth förlorade sina kupor.

Varroabekämpning

Apistan används mest för att bekämpa varroan, som har blivit ett stort problem i Karibien på samma sätt som i Sverige. Men biodlare sa att problemet med vaxmott, som det finns gott om i regnskogen var ännu värre. På Dominica finns det ingen kultur med att fodra bin med sockerlösning då det alltid finns blommor, men Lennox konstaterade att de kanske borde göra det för att förstärka de svaga samhällena under tuffare perioder då bina inte flyger ut ur kupan.

Bina

De dominiciska bina liknar vanliga gula bin som finns i Sverige och de härstammar troligen från europeiska bin som kom med den europeiska koloniseringen. De afrikaniserade bin som sedan 1950-

Tre biodlare från Dominica. Från vänster, Lennox Fagan (ordförande till Dominicas biodlars förening), Garth Clarke och Ivor Joseph.

talet har tagit över stora delar av Nord- och Sydamerika har inte nått Dominica eller de flesta andra karibiska öarna förutom Trinidad som ligger nära det sydamerikanska fastlandet.

Honungen

Honungen från Dominica är ganska mörk och välsmakande. Den kristalliserar aldrig och säljs på glasflaska. Garth förklarade att Mangoblomman är binas favorit och den ger även den bästa honungen men den blommar bara under någon månad per år. Bina på Dominica kan samla mycket honung när det är torrperiod och den totala mängden honung som biodlarna får per år blir stor. De biodlare jag träffade sa att de fick ett bra honungsdrag 2-3 gånger per år. De uppskattade att de kunde få 50 gallons (ca 240 kg) honung per kupa per år. Priset och efterfrågan på honung är högt i Dominica och på grund av det ekonomiska läget där betyder det att med några kupor kan man förbättra sin ekonomi ganska väsentligt. Garth trodde att han skulle kunna leva endast på den inkomst som bina ger, men som de flesta av invånarna på ön har han flera jobb. Han jobbar även som bilmekaniker.

Enkel teknik

Tekniken som biodlare använder sig av i Dominica är inte så utvecklad som i Sverige. Eftersom Dominica är ett så litet land finns inga leverantörer på biodlingsredskap, vilket försvårar teknikutvecklingen. Jag var t ex förvånad över att Garth inte använde spärrgaller på sina kupor. Lennox är dock väldigt engagerad i att försöka utveckla gemensamma resurser och försöka börja exportera honung till andra länder. Förutsättningarna för att biodlingen ska kunna öka i Dominica och att därmed bli en viktigare del av Dominicas ekonomi är god. Som i många utvecklingsländer kan biodling vara ett enkelt sätt att öka den ekonomiska självständigheten.

Garth Clarke med sina bin

*Honung ifrån
Dominica*

Byta rammått

Om man vill byta rammått kan det kännas som en ordentlig utmaning. I praktiken visar det sig dock att det går alldeles utmärkt. Om man bara vet hur man ska göra är det inte alls så krångligt som man skulle kunna tänka sig.

Biodlare visar ofta upp en enorm kreativitet. Men vill man byta till ett annat rammått ställer man sig plötsligt frågan: Hur ska det här egentligen gå till rent praktiskt?

Vanliga metoder

Vuxna bin är inte svåra att flytta över på nytt rammått. De har inga större problem med att man flyttar drottningen och skakar eller försiktigt sopar ner dem i en ny kupa med nya rammar av det önskade måttet. Med yngel är detta dock inte möjligt. Under yngelperioden står därför biodlaren inför en särskilt knivig utmaning när det gäller att byta till en annan ramstorlek. (Om man vill att allt yngel ska krypa ut i sin egen kupa – det kan ju annars flyttas till en annan.)

Den som inte tar sig tid att tänka efter

Bild 1: Ställ kupan med den större ramstorleken ovanpå den med den mindre. Dragbina flyger nu tillbaka till sin gamla flusterplats in i den nya kupan.

PIA AUMEIER

eller har lite för bråttom tar lätt till kniven och skär till yngelkakorna och passar in dem i de nya ramarna. Med stor precision skärs trådar av, vaxkakor delas i bitar och uppfinningsrika (och förhoppningsvis någorlunda stabila) konstruktioner fogas in i de nya ramarna. De flesta som provat den metoden säger: "Aldrig mer!" Massakerade larver, droppande honung, tjuvande granar, sneda vaxbitar och drönaryngel i vart och vartannat hörn är inte roligt!

Enkelt är det naturligtvis om man har lådor där olika typer av rammar passar. (Här finns t ex 10 ramars langstrothlådor som kan göras så att de på andra hållet passar 13 LN-rammar.) Att ramarna i de olika lådorna sen kanske står placerade i 90° vinkel mot varandra kan på sin höjd störa den biodlare som är väldigt ordningsam; för bina spelar det ingen som helst roll. Men hur ofta under ett helt liv med bin förekommer det att man byter ramstorlek och de nya ramarna passar i de gamla lådorna? Troligtvis aldrig – eller på sin höjd en gång.

En annan variant är att göra samhället yngelfritt och sedan flytta bina. Man måste då leta upp, fånga in och bura drottningen i tre veckor tills alla yngel och larver är kläckta. Men om man genomför ett sådant ingrepp under högsäsongen kan man räkna med att honungsskörden blir betydligt mindre än vanligt.

Stort blir litet

Om man vill byta från större till mindre rammar under sommaren kan man använda sig av metoden "dela och behandla". Enkelt, elegant och utan att skördens storlek påverkas! (På sid 33 i boken *Einfach Imkern* som presenteras på nästa sida kan man läsa om detta.)

- Efter att sommarhonungen skördats flyttar man undan samhället man vill byta rammar i.
- På dess plats ställer man den nya kupan med det nya rammåttet. Sen letar man upp drottningen och skakar ner henne och lite bin i den nya kupan. Flusteröppningen kan

förminsas och om det är nödvändigt kan man även fodra samhället.

- Den gamla kupan med det nu drottninglösa samhället ställer man sedan – med botten, fluster och allt – ovanpå det nya samhället, som på bild 1. Om det är bra flygväder kommer alla dragbin, alltså mer än hälften av samhällets bin, att ha flyttat ner i det nya samhället efter bara några dagar.
- Efter tre veckor kan man sedan skaka ner resten av bina från det övre, gamla samhället till det nya. Men – det gamla samhället har nu dragit upp en ny drottning. Hon är sannolikt redan parat men har troligen inte börjat lägga ägg ännu. Man kan nu själv välja vilken drottning man vill ha i sitt nya samhälle. Man letar upp den man inte vill ha och tar bort den innan man slår ihop delarna med tidningspapper emellan. Eller så låter man bina bestämma det genom att helt enkelt bara slå ihop delarna med tidningspapper emellan.
- Den som vill kan passa på att utföra en behandling mot varroa, till exempel med myrsyraavdunstning eller spraya mjölksyra på ramarna med bin. Det understa, nya samhället behandlas strax efter att det bildats och det övre när det är yngelfritt.

Litet blir stort

Den som vill byta från mindre till större rammar kan i princip göra på samma sätt, men det finns dock ytterligare en möjlighet.

Bild 2: Om du vill byta från en mindre ramstorlek till en större kan du sätta in en provisorisk träkonstruktion i den nya, större lådan.

Bild 3: På så sätt förminskas den nya lådans innermått. När sedan ynglet kläckts kan du ta bort den provisoriska träkonstruktionen och de mindre ramarna.

- När sälgen blommar hänger man över alla de mindre ramarna som innehåller värdefullt yngel, pollen och nödvändigt foder i en ny, större låda. En enkel träkonstruktion (i princip nästan bara en skiva, en ny kortsida att hänga de mindre ramarna på åt ena hållet) gör lådans innermått mindre (se bilderna 2 och 3) placeras i lådan. Man bör alltså inte nöja sig med att bara spika i några extra lister, för då passar bina nämligen på att bygga igen det hålrum som uppstår mellan ramarnas sidor och lådans vägg med vildbyggen, sådana som visas på bild 4.
- De nya, större ramarna förses nu med mellanväggar och sätts i en ny, tom låda som sedan ställs ovanpå den med de gamla ramarna. Det gör man när bistrykan säger att det behövs mer utrymme, dvs när det är dags för utökning.
- Efter ett par veckor är många ramor i den övre lådan utbyggda. Om samhället är tillräckligt starkt kan

Bild 4: Utan den provisoriska förminskningen eller om du bara spikar i några extra lister, uppstår sådana här vildbyggen.

drottningen med hjälp av spärrgaller spärras i den övre, nya lådan.

- Efter ytterligare tre veckor kan man sen ta bort den provisoriska konstruktionen och de mindre, gamla ramarna ur den undre lådan. Man fyller sen på med stora ramor och använder lådan för utvidgning av yngelrummet. Kanske man byter plats på lådorna då.

Till slut

Stora eller små, Lågnormal, Svea, Norsk, Langstroth eller Dadant – för bin runt om i världen spelar det absolut ingen roll. Bin är nämligen bra mycket flexibla än vad vi biodlare tror!

Artikeln är tidigare publicerad i Deutsches Bienenjournal nr 3 2012. Den är översatt av Mia Mårtensson. Faktagranskning: Janne Mårtensson. Foton: Pia Aumeier och Sabine Rübensaatz.

Einfach Imkern

För den som läser tyska finns exempelvis denna lättförståeliga bok om biodling i praktiken.

Den tyske biforskaren Gerhard Liebig har även tidigare presenterats i Bitidningen i samband med att översättningen av hans artikel "Kunskap baserad på fakta" i Bitidningen nr 10 2013. I artikeln här bredvid hänvisar Liebigs forskarkollega vid institutet i Hohenheim, Pia Aumeier, till hans bok.

"Einfach Imkern" skulle kunna översättas med "Enkel biodling", eller "Helt enkelt biodling", och det är precis det som boken vill förmedla – att biodling faktiskt är enkelt och inte alls behöver vara svårt, och dessutom är biodling helt enkelt bara biodling! Många tenderar nämligen att krångla till det för sig, menar Liebig.

Ett typiskt exempel nämns i detta nummer av BT, i forskarkollegan Pia Aumeiers artikel om hur man kan byta rammått – att många biodlare gör konstfärdiga och komplicerade konstruktioner vid byte till en ny ramstorlek, istället för att använda sig av enklare metoder som de som beskrivs i Aumeiers artikel.

I boken "Einfach imkern" presenterar Liebig åtskilliga, liknande tips som alla är mycket enkla att genomföra. Dessutom tar han upp hur man utvidgar sina samhällen och odlar sina egna drottningar. Liebig går bland annat även in på hur man invintrar bina så att man har ett friskt och starkt samhälle efter vintern, hur man sköter om sina bin på våren och hur man förhindrar svärmar.

Dessa och andra grundläggande skötsel tips beskriver han med tydliga bilder och på ett enkelt och lättförståeligt sätt som läsaren lätt kan omsätta i praktiken. Boken passar bra för den nya biodlaren som redan hunnit samla lite erfarenhet, men många avsnitt är även intressanta för den biodlare som tycker sig veta allt – Liebig ifrågasätter nämligen många gamla "bi-sanningar" och har med sina praktiska undersökningar redan tillbakavisat åtskilliga av dem (se exempelvis artikeln "Kunskap baserad på fakta" i Bitidningen nr 10 2013).

Titeln håller med andra ord vad den utlovar – Enkel biodling!

Mia Mårtensson

Min bisug

STEFAN TIEDJE

Bisugen är en asksug inköpt på Clas Olsson för sådär 400:-. Jämförde den tid det tar att få ut bin från svåråtkomliga platser och kom på att det var effektivt att testa en ny metod.

Fördelen med sugen är att den har ett inre tygfilter som gör att bina inte sugas in i "motorn". De stannar i burken.

Sen var problemet att det ursprungliga munstycket hade en platta som gjorde att bina sannolikt skulle mosas mot den och det ville jag inte. Så, jag monterade bort anslutningen på asksugen. Drog in slangen direkt och placerade den efter hinkväggen. På det sättet åker bina runt i hinken och då skulle de väl klara sig?. Använde lite silvertejp och så var det dags för prov.

Då tejen inte var helt tät så blev sugeffekten låg. Perfekt, alla bin klarade sig. Man kan också testa en dimmer (ett elektriskt motstånd) för att minska effekten. Kolla bara att effekten på dimmern klarar asksugen.

Sen är det bara att traska iväg med sugen och hiva ut bina på marken nära någon kupa, gärna några km ifrån där man tog dem, så att de stannar där.

Det kan vara bra att ha något skydd på sig då bina kan bli griniga av behandlingen.

Jag kommer alltid att minnas min första bisvärm

GERTRUD HANSSON

Plötsligt hände det. I mitt andra år som hobbybiodlare blev jag en erfarenhet rikare. En fin försommardag bjöd chefen ut oss på lunch. Maten hade just serverats och serverisen ropade ut mitt namn och meddelade att ett viktigt telefonsamtal väntade på mig.

Jag anade oroligt att det kunde ha hänt något med min man. Naturligtvis tänkte jag inte på bina. Samtalet blev kort och tillbaka vid bordet fanns många frågande blickar. Jag förklarade att jag måste åka hem meddetsamma för att bina hade svärmat över till grannens gamla stora äppelträd. Hela sällskapet brast ut i skratt.

Efter ankomst till hemmet berättade maken att det fanns främmande i grannens trädgård och att kvinnan redan hade dragit sig undan. Nästan en timme hade gått! Hur länge kan bina sitta kvar? Självklart ville jag ha tillbaka mina bin!! Jag var rådlös. Hur gör man? Sökte hjälp i läroboken av Åke Hansson och ringde sedan till en mycket kunnig biodlare som hette Nils Juelsson från Viken. Det var han som sålde de första samhällena till mig redan innan jag var färdig med biodlarkursen. Turligt nog var han hemma och gav mig flera förslag. Jag hade ingen fångstkupa, men en stor kartong där alla julgrejer fanns. Den tömde jag omedelbart. Iklädd bidräkten, stövlar och handskar och med en stor stege och en metallräfsa i handen gick jag över till grannens tomt. Främlingen

mötte mig och hälsade på franska. Jag fick fram „*excusez moi*“ – mer kom jag inte på i denna stresssituation. Jag tittade skeptiskt på äppelträdet. Hur i alla tider ska jag få ner denna bisvärm? Jag gick tillbaka och hämtade den stora kartongen och trädgårdskärran och ställde den under svärmen. På översta steget och med fjärilar i magen försökte jag med ett ryck med räfsan få ner svärmen tillsammans med drottningen. Det lyckades! Jag andades ut och vi skrattade åt detta spektakel. Så även maken som tittade från vår tomt över muren. Jag hade gärna skänkt paret en burk honung men den första slungningen lät vänta på sig och efter en vecka var de tillbaka på Korsika.

När jag hade packat ihop alla mina redskap, gick jag tillbaka med min värdefulla last till vår trädgård och kände förundrade blickar från långsamkörande bilister.

Nu sökte jag efter ett gammalt vitt lakan som jag kunde offra. Jag la det på gräset i skuggan av våra gamla äppelträd och vände kartongen upp och ner på lakanet med en liten öppning på undersidan. Allt enligt beskrivning av Nils J. Äntligen kunde jag pausa och dricka kaffe och snackade hela tiden med min man om denna fantastiska upplevelse.

När kvällen närmade sig ställde jag fram en oanvänd kupa med mellanvägar och lite mat i och la en lång bred bräda framför bikupan. Denna lutade jag till samma höjd som flusterbrädan. Drog sedan det vita lakanet framför brädan och gav kartongen med bina i en större öppning. Vad spännande tänkte jag. Ska det lyckas? Det dröjde inte länge förrän drottningen med följe dicerat och lugnt vandrade in i sitt nya hem.

Vilket fascinerande skådespel!

The Eva Crane Trust

Ny webbplats för Eva Cranes stiftelse

Dr Eva Crane

(1912 - 2007)

Eva Widdowson föddes 12 juni 1912 och gifte sig med Jim Crane 14 juli 1942. Hon tog sin doktorsexamen i kärnfysik 1937. Hon tog anställning som lärare vid Hulls- och sedan Sheffield universitet. Det var 1942 som, nästan av en slump, ett enkelt köp kom att forma resten av hennes liv. Hon köpte en bikupa med bin. Anledningen var praktisk, helt enkelt för att få honung som sötningsmedel i en tid då det var sockerbrist.

Inom loppet av några år hade hennes huvudintresse i livet blivit att samla in, sammanställa och sprida information om bin och biodling och i januari 1949 skapade hon "Bee Research Association" (BRA). Organisationen blev ett centrum för biodlingsinformation och forskning från hela världen. Internationell redan från början men hennes organisation la inte till ordet i sitt namn förrän 1976 och blev då IBRA.

År 1950 tog hon över som redaktör för den väletablerade tidskriften "Bee World" och gjorde den till kopplingen mellan biodling i vetenskapen och i praktiken. Ytterligare en tidning startades, "Apicultural Abstracts", som hade syftet att knyta samman forskarna och instituten med biodlarna för att de skulle få ta del av den tillämpade forskningen. Under dess femtiofemåriga historia har över 60 000 abstracts publicerats och förblir en värdefull och omfattande databas. 1962 startade en tredje tidning "Journal of Apicultural Research", som fortfarande är den främsta engelskspråkiga tidskriften för publiceringen av spjutspetsforskning inom biodling.

I dag har vi omedelbar elektronisk tillgång till fakta och det är nästan omöjligt att tänka sig hur det var tidigare då man helt var beroende av pappersbaserade tidskrifter.

Pensioneringen från IBRA betydde bara att hon kunde koncentrera sig på sitt skrivande och hon fortsatte att resa. 1989 gav hon sig ut på en resa i över åtta timmar på en primitiv båt för att utforska biodlingen i Mekongdeltat. Detta var inget problem för henne. Några år senare hissades hon ner i en sele för att undersöka traditionella bikupor i en mörk klippfördjupning i de spanska Pyrenéerna.

Eva Crane var chef för IBRA i 35 år och en framträdande person inom biodlingsforskningen i hela världen under mer än ett halvt sekel med cirka 330 publicerade böcker, uppsatser och artiklar. Hon har visat sig vara en ledstjärna som kommer att vägleda och inspirera andra biodlingsintresserade under många år framöver. I själva verket är det hennes största bedrift att hon hjälpt andra till nya upptäckter.

Eva Crane skulle blivit glad över att se det ökade forskningsintresset för att bevara bina och lika glad över det ökade intresset för biodling i allmänhet.

Mitt liv har berikats över all förväntan genom att ha Eva Crane som min mentor och framför allt som en vän.

Richard Jones, Director emeritus, IBRA

Foto: Erik Österlund

Eva Cranes stiftelse bildades av Dr Eva Crane själv. Den förstärktes genom att värdet av hennes egendom testamentarades till stiftelsen vid hennes död 2007.

Syftet med stiftelsen är att fortsätta dr Cranes arbete på det sätt hon skulle ha velat se det utvecklas. Detta innefattar ökad förståelse för bin och biodling genom att samla in, sammanställa och sprida information om vetenskaplig forskning som pågår runt om i hela världen, och bevarandet och förståelsen för biodlingsmetoder som använts historiskt lika väl som nya upptäckter.

Stiftelsen, som dels är dr Cranes sätt att se till att hennes arbete kommer att fortsätta, är också ett minnesmärke som innebär att det är möjligt att hjälpa till att finansiera andra som likt det som Dr Crane förespråkade i sina många publikationer bedriver en gedigen akademisk forskning. Bidrag kan ges till enskilda personer och organisationer som annars har svårt att finansiera sitt arbete inom detta specialområde. Ansökningarna kan komma från var som helst i världen, men måste göras skriftligen på engelska, helst via formuläret på hemsidan.

Webbplatsen, som kommer att utvecklas och utökas under de kommande månaderna, finns på:

<http://www.evacranetrust.org>

Informationen kan också fås genom att skriva till: The Eva Crane Trust, c/o Withy King Solicitors, 5-6 Northumberland Buildings, Bath, BA1 2JE, Storbritannien

Richard Jones, Stiftelsens ordförande

Var finns binas mat?

I föregående nummer av Bitidningen fanns en tabell över växter som kan vara intressanta för bin. Där finns uppgifter om nektar- och pollenvärdet för bin. Materialet kommer från Danmarks Biavlerforening och Finn Christensens bok Biplantekalendern. Lär dig ännu mer om växterna som dina bin älskar.

I förra numret fanns förutom tabellen några växtporträtt. I detta nummer finns ett par till. Tabellen och växtporträtten har iordninggjorts för Bitidningen av Kristina Bäckström.

Vitklöver

Vitklöver är en väldigt vanlig växt som förekommer i hela landet. Den växer naturligt på klippta gräsytor som gräsmattor och vägkanter. Den är också en växt som också frösås. MAN använder den ofta i ekologisk odling eftersom den kan binda kväve i jorden i symbios med kvävefixerande bakterier.

Växtform: En flerårig ört som sprider sig med krypande, rotsläande stänglar på 10-30 centimeter. Stängeln växer ut från en huvudrot som bara lever i 2-4 år. Eftersom stängeln hela tiden slår nya rötter kan vitklövern trots det breda ut sig på stora områden

Utseende: Plantan har tredelade blad med ovala eller omvänt äggformade avsnitt. Ofta har bladen en vit teckning. Blommorna sitter i täta huvuden. Blad och blomstjälkar utgår från den krypande stammar. Den blir därför låg och kan tåla klippning väl. De små blommorna är byggda som klassiska "ärtblomster" med fem kronblad. Vitklöver kan breda ut sig så kraftigt att de bildar stora, vita mattor under blomningstiden.

Utbredning: Finns naturligt i hela Europa och Asien på klippta gräsytor. Finns också naturligt växande över hela landet.

Blomningsperiod: Blomningen startar normalt i mitten av juni. I fröodling av vitklöver ser man till att hela beståndet blommar samtidigt, pollineras snabbt och ger maximalt utbyte av frö. På marker som klipps sätter vitklövern nya blommor och kan fortsätta blomma ända fram till september.

Nektar: En viktig dragväxt. Vitklövern kräver både värme och hög luftfuktighet för att ge nektar.

Pollen: Vitklöver ger rikligt med pollen från mitten av juni till september. Pollenet har hög proteinhalt, 35 procent, och har ett stort näringsvärde för bin.

Pollenfärg: Rågbrödsfärgat.

Växtförhållanden: Vitklöver trivs bäst på kalkhaltig, näringsrik jord men kan också klara sig på mindre bördiga jordar. Vill helst ha full sol.

Gurkört

Namnet gurkört har plantan fått eftersom bladen smakar som gurka och för att hela plantan doftar gurka.

Användning: Gammal medicinalväxt som används än idag, bland annat på grund av att plantans frö innehåller gammalinolensyra. Gurkörtens odlas som kryddväxt och som dragväxt för insekter. Blommorna används som dekoration i exempelvis sallader, kakor och istärningar.

Växtform: Snabbväxande, ettårig ört som kan bli ända upp till 130 centimeter.

Utseende: Plantan har en starkt förgrenad pålrot, ihålig och saftig stjälk samt elliptiska till äggformade blad. Kronbladen på de nickande blommorna är först rosa innan de byter färg till blå. Färgskiftet beror på att saften i kronbladen ändras från surt till basiskt. Kronbladen är djupt flikiga och har nektarlinjer som reflekterar ultraviolett ljus.

Utbredning: Gurkörtens kommer ursprungligen från mindre Asien. Finns i Sverige både som odlad och förvildad.

Blomningsperiod: Juni-september. Varje enskild blomma är bara öppen 1-2 dagar.

Nektar: Gurkörtens producerar mycket nektar. Produktionen ligger mellan 5,0 och 8,1 milligram per dygn och är allra högst vid klockan 13.00. Sockerinnehållet ligger mellan 19 och 52 procent. Blommorna är så begärliga för bin att det rapporterats att bin övergett blommande vitklöverfält för att i stället söka nektar i gurkörtens.

Pollen: Gurkörtens producerar en hel del pollen (en 2:a i Bikalendern). Trots det finns det väldigt få pollenkorn i honung som bin tillverkat när de flugit på gurkört. Det beror på att gurkörtens pollenkorn är relativt stora så att bina lätt kan sortera bort dem.

Pollenfärg: Grå.

Teoretiskt honungsutbyte: Enligt en tysk källa kan det ligga på 59-211 kilo per hektar. En belgisk undersökning anger 200 kilo medan en rysk räknar med 360-400 kilo per hektar.

Växtförhållanden: Tål de flesta jordar så länge de är väl-dränerade. Trivs i soliga lägen.

I boken *Nyttiga växter för människor och bin* finns också mycket information. Den går att beställa från Bibutiken på SBR:S hemsida <http://www.biodlarna.se>

BESTÄLLNING AV SBR:s burketiketter

Som medlem i SBR kan man, efter att man genomfört Bihusesyn och efter godkänd honungsbedömning, köpa SBR:s välkända etiketter. Honungsbedömningen ska vara gjord innevarande eller föregående år och kopia på honungsbedömningskortet skickas med beställningen om inte föreningen redan har skickat in bedömningsprotokollet.

Beställningsmallarna för SBR-etiketterna finns i tre utföranden. En för locketiketter, en för registerade Sigill-biodlare samt en för **burketiketter för glasburk inkl. locksäkring samt för koniska plastburkar exkl. locksäkring (= denna blankett)**. Den raka etiketten till glasburk måste **alltid** kombineras med den tillhörande locksäkringen.

Jag önskar beställa raka etiketter till glasburk inkl. locksäkring (Art nr 09200 + 09201)

Jag önskar beställa böjda etiketter till plastburk exkl. locksäkring (Art nr 09203)

Pris: Rak etikett för glasburk inkl. locksäkring: 0,90 kr/st inkl moms. Portokostnader tillkommer.

Pris: Böjd etikett för plastburk exkl. locksäkring: 0,80 kr/st inkl moms. Portokostnader tillkommer.

Betalning sker mot faktura (utan faktureringsavgift) som skickas separat. **OBS! Ingen förskottsbetalning.**

Minsta beställning: 500 st etiketter/viktangivelse. Därefter 1000/1500/2000 etc. beroende på att det är 500 st etiketter/rulle.

Livsmedel ska enligt gällande bestämmelser vara märkta med s.k. identifikationsuppgifter - d.v.s. namn/firmanamn, adress, tfn-nummer eller liknande för ev. spårning

På burketiketten finns plats för tre rader text med **max 30 tecken/rad inkl. mellanrum**.

Önskad text noteras i raderna här nedanför:

Om du har egna EAN-koder fyller du i dessa under aktuell viktangivelse här nedanför. Vill du beställa EAN-koder, se blanketten "Beställning av EAN-koder". Vill du beställa EAN-koder samtidigt med burketiketter, skriv ordet "beställt" i fältet för EAN-koder här nedanför. Fylls inte ngn EAN-kod i här nedanför, förses etiketterna med SBR:s allmänna EAN-kod för den viktangivelsen. På burketiketten finns på båda sidor ett vitt fält. I det vänstra trycks EAN-koden och i det högra ska "bäst före datum" noteras vid tappningen. Branschen rekommenderar en minsta hållbarhetstid på 2 år.

Här noteras antal för viktangivelsen som önskas:

	350 g <input type="text"/> st	500 g <input type="text"/> st	700 g <input type="text"/> st
Egen EAN-kod	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Leveransadress - leveranstid ca. 2 veckor från det datum beställningen ankommit till SBR.

Namn	<input type="text"/>		
Adress	<input type="text"/>		
Post nr	<input type="text"/>	Ort	<input type="text"/>
Medl nr	<input type="text"/>	Datum	<input type="text"/>
Underskrift	<input type="text"/>		

Digital underskrift accepteras när beställningen sänds per mail.

Blanketten skickas per mail till sbr@bioplarna.se eller per post till Sveriges Biodlares Riksförbund, Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.

Vid ev. frågor kontakta SBR på tfn 0142 - 48 20 00 eller mail sbr@bioplarna.se.

Alla reklamationer (skadade eller felaktiga varor) ska göras inom två veckor från mottagen leverans.

BESTÄLLNING AV SBR:s LOCKETIKETTER

Som medlem i SBR kan man, efter att man genomfört Bihusesyn och efter godkänd honungsbedömning, köpa SBR:s välkända etiketter. Honungsbedömningen ska vara gjord innevarande eller föregående år. Kopia på bedömningskort bifogas beställningen, om inte föreningen redan har skickat bedömningsprotokollet till SBR.

Beställningsmallarna för SBR-etiketterna finns i tre utföranden. En för vanlig burketikett, en för registrerade Sigill-biodlare samt en för **locketiketter (= denna blankett)**.

Pris: 0,60 kr/st inkl moms. Portokostnader tillkommer.

Betalning sker mot faktura (utan faktureringsavgift) som skickas separat. **OBS! Ingen förskottsbetalning.**

Antal

Locketiketter: st Minsta beställning: 500 st etiketter. Därefter 1000/1500/2000 etc.
Art nr 09206

På **locketiketten** ska namn och medlemsnummer i SBR tryckas. Locketiketten **ska alltid kombineras** med en **egen** burketikett med uppgifter om honungens beteckning, namn på producenten, adress eller tfn-nummer, nettovikt, förvaringsanvisningar och bäst före datum.

Önskad text noteras i raderna här nedanför (max 20 tecken/rad inkl mellanrum):

namn

medlemsnummer

Leveransadress - leveranstid ca: 2 veckor från det datum då beställningen ankommit SBR.

Namn

Adress

Post nr Ort

Medl nr Datum

Underskrift

Digital underskrift accepteras när beställningen sänds per mail.

Blanketten skickas per mail till sbr@biodlarna.se eller per post till Sveriges Biodlares Riksförbund, Trumpetarevägen 590 19 Mantorp.

Vid ev. frågor kontakta SBR på tfn 0142 - 48 20 00 eller mail sbr@biodlarna.se.

Alla reklamationer (skadade eller felaktiga varor) ska göras inom två veckor från mottagen leverans.

Beställning av SBR:s burketiketter och locksäkringar med Svenskt Sigill-märke.

Som medlem i SBR och om man är registrerad Sigillbiodlare kan man beställa vanliga burketiketter tillsammans locksäkringar med Svenskt Sigill-märke samt även separat, transparenta locksäkringar med Svenskt Sigill-märke.

Beställningsmallarna för SBR-etiketterna finns i tre utföranden. En för vanlig burketikett med vanlig locksäkring, en för locketikett samt en för **vanlig burketikett och locksäkring med Svenskt Sigill-märke samt separat, transparent locksäkring (= denna blankett)**. 1.

Jag önskar beställa raka etiketter till glasburk - Art nr 09200 - tillsammans med vanlig locksäkring med Svenskt Sigill-märke - Art nr 09205 - (se bild 1) = 0,90 kr/set exkl porto (antal noteras här nedanför vid viktangivelsen).

Jag önskar beställa transparent locksäkring med Svenskt Sigill-märke - Art nr 09208 - (se bild 2.) = 0,25 kr/st exkl. porto. 2.
Antal

Betalning sker mot faktura (utan faktureringsavgift) som skickas separat. **OBS! Ingen förskottsbetalning.**
Minsta beställning: 500 st etiketter/viktangivelse. Därefter 1000/1500/2000 etc. beroende på att det är 500 st etiketter/rulle.

Livsmedel ska enligt gällande bestämmelser vara märkta med s.k. identifikationsuppgifter - d.v.s. namn/firmanamn, adress, tfn-nummer eller liknande för ev. spårning

På burketiketten finns plats för tre rader text med **max 30 tecken/rad inkl. mellanrum.**
Önskad text noteras i raderna här nedanför:

Om du har egna EAN-koder fyller du i dessa under aktuell viktangivelse här nedanför. Vill du beställa EAN-koder, se blanketten "Beställning av EAN-koder". Vill du beställa EAN-koder samtidigt med burketiketter, skriv ordet "beställt" i fältet för EAN-koder här nedanför. Fylls inte ngn EAN-kod i här nedanför, förses etiketterna med SBR:s allmänna EAN-kod för den viktangivelsen. På burketiketten finns på båda sidor ett vitt fält. I det vänstra trycks EAN-koden och i det högra ska "bäst före datum" noteras vid tappningen. Branschen rekommenderar en minsta hållbarhetstid på 2 år.

Här noteras antal för viktangivelsen som önskas:

350 g <input type="text"/> st	500 g <input type="text"/> st	700 g <input type="text"/> st
Egen EAN-kod <input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>

Leveransadress - leveranstid ca. 2 veckor från det datum beställningen ankommit till SBR.

Namn

Adress

Post nr Ort

Medl nr Datum

Underskrift

Digital underskrift accepteras när beställningen sänds per mail.

Blanketten skickas per mail till sbr@biodlarna.se eller per post till Sveriges Biodlares Riksförbund, Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.

Vid ev. frågor kontakta SBR på tfn 0142 - 48 20 00 eller mail sbr@biodlarna.se.

Alla reklamationer (skadade eller felaktiga varor) ska göras inom två veckor från mottagen leverans.

Du kan köpa "egna" EAN-koder från SBR

Du som är medlem i SBR kan förvärva rätten att använda EAN-koder som förbundet disponerar. EAN-koderna köps i poster om fem stycken vilket kostar 100 kr. Rätten att använda dessa koder kvarstår så länge du är medlem av förbundet.

Beställning av EAN-koder görs genom att fylla i beställningsblanketten och sända den till sbr@biodlarna.se eller till Sveriges Biodlares Riksförbund, Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.

Betalning sker mot faktura i efterskott (150 kr för 5 st koder).

När du beställer SBR-etiketter ska önskemål om EAN-koder göras på beställningsblanketten, d.v.s. EAN-kodens nummer ska anges.

När du beställer etiketter ska också godkänt honungsbedömningskort bifogas.

Om du inte köper egna EAN-koder förses dina etiketter med SBR:s allmänna EAN-koder som är gratis. När du säljer till butik använder butiken det numret lika bra som ett eget nummer. Men om butiken köper in honung från två SBR-medlemmar som har samma EAN-koder, d.v.s. SBR:s allmänna, då kan det bli problem om butiken vill sälja honungen från de två odlarna till olika pris.

Namn:

Medlemsnummer:

Leveransadress:

Postnummer:

Postadress:

EAN-koderna ska användas på följande produkter:

EAN-kod

Ifylles av förbundet

Produkt

Ange produkt, vikt, om SBR-etikett eller egen etikett används.

EAN-kod

Ifylles av förbundet

Produkt

Ange produkt, vikt, om SBR-etikett eller egen etikett används.

EAN-kod

Ifylles av förbundet

Produkt

Ange produkt, vikt, om SBR-etikett eller egen etikett används.

EAN-kod

Ifylles av förbundet

Produkt

Ange produkt, vikt, om SBR-etikett eller egen etikett används.

EAN-kod

Ifylles av förbundet

Produkt

Ange produkt, vikt, om SBR-etikett eller egen etikett används.

Vi har laddat upp inför säsongen med både stort & smått.
Du är välkommen med Din order / förfrågan.

Biredskap 2014/15

Joel Svenssons Vaxfabrik
Tel: 0431-43 00 55 • www.joelvax.se

Har Du vår katalog - 14 ?
Om inte - Ring oss

Självvändande slungare,
finns i olika storlekar.

Glasburkar i plastpaket, pallpriser,
350, 500 samt 700gr.
Samt sexkantsburkar i olika storlekar.

Flexikupan - nu även i HLS

Skälderhuskupan, en rejäl
kupa som tål tuffa tag.

Honungsslungare,
2-, 3-, 4-, 6-, 9-, 39-ramars.

Honungsetiketter - Vilken sort väljer Du ?

Joel Svenssons Vaxfabrik, Skälderhus, 266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431-430055, Fax:-431855, Det går även bra att beställa via tel, brev, mail eller fax.

Hemsida: www.joelvax.se, E-post: info@joelvax.se. Semesterstängt v.30-31

Frakt o exp.avgift tillkommer. Stängt Pingst - Midsommarafton samt lördagar i Juli.

peder.lilja@bioblarna.se – 0142-482005

PEDER LILJA
UtvecklingsKonsulent

UK-spalten

Våra spjutspetsar

Vadå spjutspetsar? Jo det är ni alla cirkelledare/utbildare runt om i landet som tar på er ansvaret för alla nybörjare och deras utbildning. En spjutspets är naturligtvis den första delen på ett spjut och det är också viktigt att den är vass, för att den ska fungera ordentligt.

Precis så är det med alla de som möter nybörjare och får dem att fortsätta. Utan ett bra jobb där så får vi inga nya medlemmar.

Så all heder åt er. Det finns ett antal parametrar som gör att utbildningsarbetet i förening/distrikt ska fungera.

- Ödmjukhet. Är man inte ödmjuk mot andra, får man inte heller respekt för sin kunskap.
- Erfarenhet. Det är alltid bra att ha någon runt sig som har erfarenhet.

- Vilja att dela med sig.
- Egen vidareutbildning. Viljan att lära sig mer och att utbyta erfarenheter med likasinnade.

Jag anser att detta är det viktigaste för ett bra arbete. Vad som är rätt eller fel inom biodling kan vi biodlare diskutera i all oändlighet verkar det som, men det är ju faktiskt bina som avgör huruvida det var just rätt eller fel, inte biodlaren. Och det är just då som erfarenheten kommer in. Varje år är ett nytt år med nya förutsättningar, och vi har ett avlångt land med olika möjligheter beroende på var vi bor. Och nybörjarna behöver en fast hand för att komma igång. Det är först när man har kommit en bit på vägen som man skapar egna funderingar hur man kan göra.

Sedan kanske man ibland skulle önska sig mer ödmjukhet emellanåt bland vissa biodlare, men det kanske till stor del beror på rädsla. Men genom utbildning så kan vi komma över den och där kommer SBR som förbund in. Vi måste skapa möjligheter till vidareutbildning och via

ökad kunskap så får vi också ett större självförtroende som inte bygger på rädsla. Att bara ha "egen" kunskap och slå sig själv på bröstet skapar inte den framåtanda som behövs i Biodlarsverige.

Framåtanda skapar vi genom att möta andra människor och utbyta erfarenheter, skapa nätverk och samarbeta. Inte genom att bara gå på sin egen gård och låta världen kretsa kring den.

Vi har som jag skrev i förra numret nu "släppt" den första lådan i nybörjarutbildningen som ska ge både utbildare och deltagare ett pedagogiskt instrument, och arbetet pågår med nästa "låda". Men vi arbetar också på att få fram mötes- och utbildningstillfällen för er utbildare under kommande höst och vinter. Men vi återkommer med mer om dessa.

Till slut, lycka till med alla era utbildningar och hoppas ni får fram bin till alla nya adepter (se det som en passning till alla andra biodlare att göra fler avläggare). Samt att vi får en underbar sommar med både sol och regn så det blommar mycket och länge. *Hälsar Eder Peder*

Hård vinter kan ge hårda förluster

Storbritannien var hårt drabbat av biförluster förra vintern, liksom många andra länder, bl a Sverige. Det har uppmärksammats i år i SVT: <http://tinyurl.com/q7q6shk>

I USA har denna vinter varit svår, till skillnad från Sverige, med flera olika perioder av mycket kallt väder. Det har resulterat i höga vinterförluster på flera håll, bl a i Ohio. Mellan 50 och 80 % förluster. Förra vintern var det 30 och 60 % där. <http://tinyurl.com/mgcsqa>

Red

Vi tar vårt fulla ansvar för svensk honung!

- Tecknande av flerårigt trygghetsavtal
- Förbättrade ersättningsvillkor
- Stark ekonomisk grund
- Premiering av innovationer
- Lansering av Honungskolan
- Vi köper din honung året runt

Kontakta oss redan idag!

Helena Linder, 0735-233 103
helena.linder@lindahlshandel.se

Magnus Spångberg, 0735-233 104
lagret@svenskhoneforadling.se

– Svensk
Honungsförädling

– Svenska –
Biprodukter

www.svenskabiprodukter.se

Brev till redaktionen

Funderingar om vinterförluster

Är biodlare gnälligare och snålare än andra odlare? Det är andra förutsättningar nu än förr. Vi har ett ändrat klimat. Vi har avlat fram drottningar som lägger mer ägg och bildar större samhällen – felaktig avel enligt mig. Det ger drottningar som lägger ägg hela vintern.

Vi har inte följt den utvecklingen i våra skötselmetoder. Men gamla biodlare lär ut gamla metoder till nybörjare. De får inpräntat tvångstankar om att bin ska sitta trångt, det behövs ingen isolerad kupa, det räcker att ge runt 15 kg foder på hösten, bina ska stå skuggigt annars svärmar dom, osv. Detta var några exempel på biodlares tvångstankar som sprids. Ofta är det åldermannen som är läromästaren.

Jag tror att jag här har berört några viktiga saker som har negativ inverkan på dödligheten. Man måste pröva nytt när det gamla inte fungerar. Och så lära sig allt som går om varroan.

Jag har utan framgång försökt sluta med bin i ett par år. Det går allt sämre. I augusti invintrade jag fler samhällen än året innan. Det kan bero på att jag *inte* har några vinterförluster. Jag gör minst en avläggare per bisamhälle och säsong. Avläggarna säljer jag till mina kursdeltagare. I år blir det 5:e året i rad. Hittills har 19 st blivit biodlare. Jag lär ut som jag gör, inte som står i gamla bitidningar, eller nya, eller i gamla böcker. Jag har trots att jag är utbildad yrkesbiodlare med internationell erfarenhet gjort på mitt sätt och gått min egen väg i 35 år. I min värld är det 5 viktiga parametrar som gör att mina bin inte dör på vintern, fungerar bra och ger skörd. Det är i tur och ordning: 1) Birasen – Carnica, tåliga, mm. 2) Kupan. 3) Uppställningsplatsen. 4) Varroakontroll och –behandling. 5) Foderkvalitet och –mängd.

När jag upptäcker för många varroakvalster i naturligt nedfall så *gör* jag någon extra insats, nåt *måste* göras lär jag mina elever. Jag inser att när man inte är ensam biodlare får man ta de andras kvalster sent på hösten, efter s k reinvasion.

Biodlare, ibland undrar man om vi är släkt. De flesta ser ett köp som en kostnad, inte som jag, som en investering för framtiden. Det billigaste är nr 1! Jag kan nog påstå att jag gjort tvärtom, men jag är händig så jag har byggt t ex honungsslunga, silcentrifug, tapplinje och fodertank själv. Jag har fått det jag *vill* ha, till skapliga priser och hög kvalitet. T ex gjutformen till Hjo-kupan är min skapelse 1984. Som sagt en av parametrarna till en lönsam biodling.

Nu hoppas jag att bönderna *verkligen* slutar med neonikotinoiderna för här där jag och mina bin är så dör mina bin på fältet efter att sprutningen börjar i maj. Sen är det "sprutrace" hela sommaren och ända in på hösten. Den 14 oktober såg jag att bonden sprutade på rapsen som såddes i augusti. Den blommade litet och var 30-40 cm hög. Alltså ska mina bin kämpa för sin överlevnad mot alla dessa gifter under hela flygsäsongen. Det är ett under tillsammans med god omvårdnad av mig att bina lever. Värre är det för solitärbin, getingar, fjärilar och flugor. Dom har nästan helt försvunnit här. Nej, nån honungsskörd att bli glad över går naturligtvis inte längre att få nu när jag kämpar mot kemikalieindustrin för att hålla mina bin vid liv på *sommaren!* Trots detta har jag 0 % i vinterförluster.

Jag funderar på att ha en endagskurs för alla som vill lära sig något, men det känns lite konstigt också att behöva lära ut självklarheter. Jag har hört vad det lärs ut på bikurser idag, så det är inte konstigt att bin dör. Men att skylla på vintern och kallt det är ju att

göra det ännu dummare. Vintern 1978-79 och vintern 1986-87, *då* var det kallt. Vintern 2012-13 och den vi har sett nu, är ju inget mer än en transportsträcka tills det börjar blomma igen.

I Nordamerika och delar av Ryssland kan det bli -40° – -50° , men både vilda och odlade bin överlever kylan. Den här milda korta vintern vi nu sett måste ha medfört svält i april-maj hos många biägare, för se socker det kostar pengar och ses inte som en *investering* för framtiden. Det är skämmigt att skylla på visefall, kyla, mm. Nej, gnällspikar, ut med er i bigården och kom ihåg mina 5 parametrar.

Kenth-Inge Wallgren, Hjo

Ligusticagruppen

Drottningodling i praktiken. Vi startar upp en drottningodling lördagen 14 juni vid stugan på Visingsö. Tag färjan kl 10:30 samling vid stugan 11:00. Förtäring: Egen matsäck. Anmälan till: P O Wagnsgård senast 9 juni. tel. 036-50509, 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Kalibreringsdag. Samtliga samhällen på Visingsö bedöms enligt Svensk biavels metod på lördagen 28 juni. Plats: Stugan på Visingsö. Tid: Tag färjan kl 10:30 samling vid stugan 11:00. Förtäring: Ta med något att grilla. Anmälan: Lars Forsberg senast 23 juni 0390-40464, 073- 0517156 eller e-post lars.forsberg-vo@telia.com

Föreningen Svensk Buckfastavel

Sommarmöte 28-29 juni.

Teoretisk och praktisk testbiodling, kalibrering, Tysklandsdrottningarnas fortsättning samt utbyte biodlare emellan.

Anmälan sker genom att 700:– sätts in på bg 5546-2030 Svensk Buckfastavel, senast 6 juni. Pris utan övernattning och frukost 400:–.

Träffen är förlagd till **STF Vandrarhem Skåne Tranås** på Österlen. Utförligt program på <http://www.buckfast.se> Eventuella frågor tel. nr. 0416-102 78.

Vi minns

Abel Börjesson
Mörlunda Bf

Birgitta Österberg
Sigtunaortens Bf

Johan Hernfridsson
Västernärkes Bf

Distrikt

Grannndistrikt är välkomna

Jönköpings biodlardistrikt Biodlardag lö 7 juni kl 10-15 en vid Brunstorps gård, Huskvarna i samarbete med Södra Vätterbygdens bf. Försäljning av kaffe/te och korv med bröd till. Kafé finns på området, eller ta med eget fika. Ex på stationer: 1. Varroa-bottnar-nedfall-drönarram. 2. Göra avläggare på olika sätt. 3. Snelgrovebräda. 4. Små praktiska uppfinningar. 5. Erfaren panel som svarar på frågor. 6. Hur får man sorthonung. 7. Vårundersökning och utökning. 8. Alternativa metoder för drottningodling. 9. Testa rensningsförmågan. En dag för alla biodlare, nya eller erfarna, unga eller gamla.

Sjuhärads Biodlardistrikt Sommarmöte sö 29 juni kl.10 i Södra Björke, Gäsene/Herrljunga föreningsbigård.

Skånes Biodlardistrikt Praktisk utbildningsdag sö 22 juni kl 10-16. Teori och praktik genom att göra avläggare på olika sätt samt teori om drottningodling. Målgrupp är du som haft bi något år. Plats: Olof Laurins hembigård, Löberöd. Anmälan till Olof Laurin tel. 0413-350270, 0703603045 eller olof_laurin@yahoo.com senast 18 juni. Medtag egen matsäck (grill finns) och rena skyddskläder. Max 30 deltagare. Avgift 40 kr.

Östergötlands distrikt Sommarresa sö 29 juni till Kenth-Inge Wallgren i Hjo samt Karlsborgs fästning. Samåkning med bil från Hamarsundet ca kl 9. Kostnad ca 200 kr exkl lunch. Anm senast 19 juni till Pentti Mäkilä, propam48@hotmail.com, 011-141904, 070-3573209. Meddela ev specialkost eller allergi.

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Aneby Bf Biets dag på Åsens by 15 juni kl 11-17. Guidningar och visning av hantverk kring biodling. Försäljning av nyslungad honung. www.asensby.com

Dalslands södra Bf 29 juni föreningsresa till Falbygden med bl.a. Alphems arboretum. Se hemsidan och separat inbjudan för mer info. 5 juli Vi medverkar vid Jordgubbens dag på Årberg. Hela programmet på: www.skaffabi.nu

Dingleortens Bf Vårmöte 14 jun. Vi besöker Tanums bf. Samling vid Dinglemotet kl 13. Anmäl till Hans-Erik tel 0524-23091, för kaffet

Gäsene-Herrljunga Bf 14 juni endagstur bl a till Joel Svenssons i Munka-Ljungby. **Föreningsbigården** BjörkeKupan 19 juni kl 18: "sill & potäter". **Ti 24 juni** startar vi kurs i drottningodling. **Sö 29 juni** sommarmöte Sjuhärads biodlardistrikt. **Alla övriga torsdagar** kl 18 Bigårdsträff vid BjörkeKupan.

Högsby Bf Mat- och bimarcknad sö 1 juni kl 10-16, Staby Gärdshotell, Högsby. Lokala matproducenter säljer sina matvaror. Kennerth Fransson säljer biredskap. SBR:s förbundsordf. Marita Delvert föreläser om användning av honung i matlagning kl 12 och 14. Lokal mat och kaffe serveras. Fri entré.

Kristianstadsbygdens Bf Sommarmöte må 2 juni kl.18 på Naturum-Vattenriket i Kristianstad. Först filmföreläsning o info. Sedan kl 19 i Tivoliparken med bl.a. korvgrillning, kaffe o kaka och föreningens lotteri.

Möndals Bf Möte 3 juni kl 18.30 Långåker Hembygdsgård Långåkersvägen, Källered. Besök i bigården och hur man gör avläggare.

Ringsjöortens Bf Må 9 juni kl 18. Drottningodling demonstreras av Sven-Åke Nilsson, Lunds Biodlare. Plats Brävalla, Rolsberga. Anmälan till Bengt Nihlgård senast 5 juni. **On 25 juni** kl 19. Besök hemma hos "Linäs och binas" i Degeberga, Borråkravägen 131. Samling kl 18 vid ICA Kvantum i Hörby för samåkning. **Ti 22 juli** kl 18.30. Bigårdsbesök hemma hos Mikael Olsson i Bessinge.

Sollentuna Bf lö 14 juni Sommarträff hos Eva med delning av ett samhälle

Tidaholms Bf Måndagsträffar varje måndag i juni i bigården på Atollen kl. 18.00. Vi pratar om biodling och fikar tillsammans.

Tomelillaortens Bf 5 juni kl 19. Omlarvning, korvgrillning. 19 juni Avläggare. För vägbeskrivning ring 0708-365325 alt 070-6341455.

Uddevallanejdens Bf Parningsplatsen Mollön öppen. Samling varje onsdag kl. 18-20. 28 maj-27 aug. Besök gärna Obskupan på Uddevalla museum och sprid kunskaper till besökare.

Västra Frölunda Bf On 11 juni kl 18. Träff i Sjöbergen. Stadgeenlig medlemsträff. On 25 juni kl 18. Träff i Sjöbergen. Skattning av sommarhonung.

Örebro Bf Arbetsmöten och passning onsdagar kl 17-19 i Föreningsbigården i Karlslund (4 km väster om Örebro). Kontaktpersoner: Pasaga Ramic 019-126799, Hans-Olov Andersson 019-252108.

Östra Härads Bf Beställning av honungskärl och Bifor före 20 juni till 070-3393834 för lev. under juli till depån. Inlämn. av honung lö 20 sep till depån Lygneshult 4 Björköby, ev.kontakt Gerty 070-3393834

Sommarens biodlingsaktiviteter i Jönköpings län

7/6 Biodlardag

Brunstorps gård, Huskvarna, kl. 10.00-15.00

En dag för alla biodlare, ny eller erfaren, ung eller gammal, med inriktning mot försommar. Arrangörer: Jönköping läns biodlardistrikt och Södra Vätterbygdens biodlarförening.

15/6 Biets dag

Åsens by, kl. 11.00-17.00

En dag för allmänheten där biodlare visar upp olika moment i biodlingen och Åsens by inviger en permanentutställning om biodling. Arrangörer: Aneby biodlarförening och Åsens by. Läs mer här: www.asensby.com

9/8 Biodlardag

Föreningsbigården i Brotorpet, Anderstorp, kl. 10.00-15.00

En dag för alla biodlare, ny eller erfaren, ung eller gammal med inriktning mot slutet av säsongen. Arrangörer: Jönköpings län biodlardistrikt och Gislaveds biodlarförening.

16/8 Biodlingens dag

Föreningsbigården i Kvarnarp, Eksjö, kl. 11.00-15.00

Arrangör: Södra Vedbo biodlarförening

Alla arrangemang är öppna och kräver ingen anmälan.

Välkommen!

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppetider se
www.freddyduwe.com

Bi&Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala.
Östra Industriområdet (vid Moltex)
Öppet: April-September
Måndag 15-18. Lördag 9.30-11.30
Övriga tider efter överenskommelse
Tel 040-160032, 040-162080,
0708-955030, 0708-955025.
Återförsäljare för Joel Svensson.
Samma priser som i katalogen.

Locketiketter Flera sorter, enkelt att
beställa, snabb leverans.
www.honungssigillet.se

Personlig kurs i bi- och drotninngod-
ling. 1 st p/d. 073-8058872.
2 ggr 100 kr

Motordriven fyra-ramars slunga.
Obetydligt anv. Äldre modell.
Tel 036-970 21, kvällstid.

Bikupor Svea (ngt renov. behov) 500
kr/st. Motordr rostfri slunga 4 ram
4000 kr. J Fransson, 0739-628810

9 trågupor Svea fällbarsida 36 skatt
0490-23147 V-vik

Biodling, trågupor bimateriel LS LN
lådor ramar snickerimaskiner
073-8108106436 finns i Eskilstuna

1-2 Trågupor, Svea, m eller utan bin
i Kungsbacka m. omnejd Robert 0702-
941567 robert.v.palm@telia.com

Bisamhällen

Avläggare i Norrtälje, Carnica på LN-
ramar med årets drottning. Tomas
072-308 88 51

Buckfastbin i Nackakupor 10ram LN
säljes stenbergsson@telia.com

Bisamhällen Bjärstad Linköping Gula,
LS, lev maj ef besiktn. Skattlådor.
0705786008, back@fasth.com

Bin och bidrottningar Tel: 0739041387;
E post: pasaga.ramic@gmail.com

Avläggare Buckfast på LN säljes vid
midsommartid. 1500kr/avläggare.
Kronobergs län. 0708 820914

Bidrottningar

Bidrott, gula, ita.
Odl efter renp sedan -62
Arne Håkansson 073 8058872

Kullabi Buckfastdrottningar
Nosemafria, kalkfria 100 utrensning.
042-65045, se www.kullabi.se

Buckfastdrottningar F1 ef. stations-
parade mödrar fr v 24 Alvarsson 0708-
443241 ragnar.alvarsson@telia.com

Buckfastdrottningar
Hanöparade, friparade,
oparade och några avläg-
gare med KDK- arv.
Jan Eklund Kristianstad
0703542817

Buckfastdrottningar Fri-
parade och O-parade
Tore Forsman 044-81807,
0706214277

Bidrott, gula ita. Odl ef. sta-
tionsparade Dr. Insemine-
rade i mån av tillgång. K-H
Lindqvist 070-6690809

Buckfastdrottningar friparade,
även linje-parade. Efter mödrar
parade på Hanö o Hasslö. NÖ Skåne.
Några avläggare LN, LS. Mejla Olga
olga.khroustova@agensor.se eller
Bengt bess.brobry@telia.com

Elgondrottningar m bra motstånds-
kraft mot varroa. Leif Strömberg
0581-13774, leif.biodlare@telia.com.

Buckfastdrottningar från stationspa-
rade mödrar parade på renparnings-
plats. Ingemar Åberg tel 0704670534.

Buckfastdrottningar efter stambokförda mödrar

Parade eller oparade drottningar från Råda
Bigårdar efter testade avelsdrottningar kan
levereras från juni t.o.m. augusti.
Moderdrottningarna har högsta värden
på temperament, kakfasthet, svärmning
och honungsskörd, ingen nosema och full
utrensning. Beställning till Egon Andersson på
tfn. **031-88 38 77** eller egon@radabigardar.se
Ytterligare info om drottningar, priser och
beställning direkt på www.radabigardar.se

Honung köpes! Vi hämtar grovsilad
honung hos Dig, lånar ut tunnor och palltar-
kar. Snabb betalning - bästa marknadspris.
Krav, ljung och skogs betalas extra.

Mats Karlsson 0122-30072, 070-2094950
Göran Sundström 070-5664268

CARNICADROTTNINGAR!

Parade på Mäläröarnas
renparningsområde.

400kr st, märkta och vingklippta
efter önskemål.

Mats Andersson, tel 0768-241078 .
Epost: mats@anderssonsbigardar.se.

Bengt Haglund, tel 070 7755183
E-post: bengt.haglund@telia.com

AssertorpsVaxen Mörarp

Vi har tillstånd att tvätta och rensa året
om. Vi kan även tvätta frigolitlådor.

Vi tvättar miljövänligt.

Anläggningen är godkänd av
Länsstyrelsen och Jordbruksverket.

Boka gärna tid för studiebesök.

Välkomna hälsar Lars och Bodil

070-2055705

www.assertorpsvaxen.com
assertorp@passagen.se

Hängsmycke i silver eller brons RÄDDA BINA - EN HONUNGSLEN GÅVA!

I samarbete med smyckesdesigner Carina Bergström
www.bycarinabergstrom.se

har vi nu glädjen att kunna erbjuda detta fina smycke i äkta silver eller i brons
Biet levereras tillsammans med ett svart (silver) eller brunt (brons) band
i en fin presentpåse. Man kan också sätta biet på önskad kedja.

Pris: - Silver: 399 kr inkl frakt - Brons: 349 kr inkl frakt

När du köper detta smycke, bidrar du med 30 kr till Sveriges Biodlares
Riksförbund. Dessa pengar kommer att avsättas till arbetet för att rädda bina.

Tack för ditt stöd!

SBR kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Trumpetarevägen 5, 59019 MANTORP
Tel: 0142-482000

Förbundssekreterare

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarnvall@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Kanslist

Eva Andersson, 0142-482000
E-post: sbr@biodlarna.se

Plusgiro: 86 85-0. **Bankgiro:** 413-6149.

Öppet: må-tö: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÄLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja, 0142-482005
E-post: peder.lilja@biodlarna.se

SBR:s BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala
bibliotek.

REDAKTÖR

Erik Österlund,
Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel: 0142-482006, 0582-611682.
E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Prenumeration på BITIDNINGEN

Tidningen är en medlemsförmån för medlem-
mar i SBR. Du kan också prenumerera separat
på Bitidningen. Du betalar då 500:- kr för ett
helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna
ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej
behöver återge redaktionens eller förbun-
dets mening. Ett år efter utgivning av den
tryckta tidingen läggs denna ut på SBR:s
hemsida biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och
telefon och e-post härintill. Annonsspriser se
annonssidans **Marknaden**.

WEBANSVARIG

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: mats.jedmo@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: moderator@biodlarna.se

SBR STYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0736-737428.
marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Anders Hansson,
Lilla Alstad 52, 23196 Trelleborg. 0705-301695
anders.hansson@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Gustav III:s väg 80, 16837 Bromma.
Tel 070-2163390.
lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 0304-50502
monica.selling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenborg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Richard Brodin
Karlavägen 24 A Lgh 1101, 53132 Lidköping
070-6692872. richard.brodin@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Ingevald Holmqvist,
Ostronstigen 8, 94135 Piteå. 070-3191451.
ingevald.holmqvist@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion, Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel 0142-482006, 0582-611682. E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm hög,
eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210 mm,
eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttandelssida (1/8), format - 120 mm x 50 mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextandelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: sv/ 300:-, ej färg.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på var-
andra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella bildfil-
ler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten). Det
kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet
lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder
med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttandelssideannonser och större tillkom-
mer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn
taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpande efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen
under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga
bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bok-
stäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3
orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser
är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Betala i god tid
så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader [- 60 bokstäver] - 50:-, 3 rader [ca 61-90 bokstäver]
- 75:- och 4 rader [ca 91-120 bokstäver] - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med
annonstexten angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver.
Radannonser som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet
kompletteras med separat inskickad annonstext, via e-post eller brev. Betalning
kan också ske via plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad
text med e-post, med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra
ihop. Ange noga på inbetalningskortet då sådant används och med annonstext, om
den skickas separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer
med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

**Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,
Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.**

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen angiven på tidningens framsida, dvs ej på adressidan.

Ett enkelt val!

Bifor är ett färdigt invintringsfoder som du köper i hinkar och placerar över kupornas foderhål. Betydligt enklare än att göra egen sockerlösning!

Dessutom innehåller Bifor bara 25% vatten. Det minskar kondensen i kupan och gör att bina sparar energi under vintern. Eftersom Bifor är en helt ren produkt som innehåller inverterat socker, dvs lika delar glukos och fruktos, minskar också risken för föroreningar, sjukdomar och vinterförluster.

Ett enkelt val, eller hur?

Bifor®

Nordic Sugar
Member of Nordzucker Group

Nordic Sugar AB, 205 04 Malmö. Tel 040-53 70 00.